

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponkint.
Előfizetési árak: Egész évre 10 kor., fél évre 5 kor., negyed évre 2 kor. 50 fl. — Községeknek, körjegyzőknek, tanítóknak 8 kor.
Egyes szám ára 20 fillér.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:
DR. FRANCISY LAJOS.
 Társzerkesztő
DR. KASZALA JÁNOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9. sz.
Hirdetések árai: Egy háromhasábos peltisor ára 16 fillér. Többszöri közlésnél árkedvezmény.
 Hivatalos hirdetések 100 szóig 4 kor., minden további szó 4 fl.

A páncélos lovag.

— Karácsonyi történet. —

Szilaj ménen, városokon és falvakon át, völgyek és mezők térségein, sivatagok és pusztákon keresztül száguld egy tetőtől talpig páncélba öltözött lovag. Léptenyomon kísérő árnyként követi őt egy fekete fátyolos nő.

Nagy városnak, óriási épülethalmaznak tömött utcáin vágatnak át. Víg élet zaja, gazdagság, pompa és fény ragyogó csilláma fogadja őket. A páncélos lovag meg akar állni, de a fátyolos nő ellenállhatatlan erővel tovább űzi őt.

— Itt nincs keresni valód, ez nem a te világod — mondja — eredj tovább.

A város végén sárból épült nyomorult viskókban, lyukas sátrak alatt, vagy teljesen hajléktalanul rongyos alakok tanáznak. Sápadt, beesett arcukról lerf az inség, sovány testükről cafatokban lóg le a rongyos ruha.

— Megállj! — Kialtja a nő a lovag után — itt már akadhat dolgod. Nézd ezeket a szájalmas embereket, nyujtsd ki feléjük kezéd, adj nekik ruhát és kenyert!

— Nem lehet — kialtja vissza a lovag — páncél szorítja kezemet.

A két titokzatos lény tovább rohan.

Egy széles mezőre érnek, vakok, süketek, bénák, lázban szenvedők, megcsönkultak és bélpoklosokkal, örültek és iszonyúan elrutított emberekkel van tele az egész hely.

— Szállj le — kialtja a nő — menj, szedd fel ezeket a szerencsétleneket, kötdzd be sebeiket, tégy tapaszt, önts balzsamot fájó, vérző tagjaikra.

— Nem lehet — feleli a lovag — páncél szorítja lábamat.

Az utazás tovább folyik s beláthatatlan hómezőkre nyúlik ki a kanyarodó országutak és ösvények szakadatlan fonala. Emberek laknak a kő keménynyé fagyott hó- és jégrétegek területein. Úgy élnek, mint az állatok, fogalmuk sincs az emberi méltóságról. A nyers és vad ösztönnek hódolnak, veszekszenek, marakodnak egymás közt, az erősek elnyomják a gyengéket, üldözik és kizsarolják őket. Nincs templomuk, nincs oltáruk; nincs ezen a kietlen nagy térségen egyetlen egy csarnoka sem a tudománynak és a művészetnek. Öldöklő csaták démonjai nyargalnak a szétszórt épületek és embercsoportok között, a hit, szellem és tudás szava helyett, dühöngő szenvedélyek pokoli lármaja tölti be a levegőt.

— Fordítsd arcodat e tömegek felé — mondja a nő — áraszd rájuk a vilá-

gosságnak egy-egy sugarát, mert tudatlanok a szegények, az ész fénye helyett a szenvedélyek ördöge vezeti őket szomorú ösvényeiken.

— Nem lehet — válaszolja csüggedten a lovag — páncél szorítja fejemet.

Az útnak negyedik állomásán, ropant mély völgyben jajveszékélő sokaság zokogása űti meg fülüket. Eszeveszetten futkosnak a siránkozó emberek. Az egyik a halottját terítette ki az imént, a másikat földönfutóvá tette végzete, a harmadik hitét és becsületét veszítette el, a negyediket megcsalták a barátai, a kikben bizott. Voltak, a kik az emberi hálátlanság felett hullattak könnyeket; voltak, a kik legkedvesebb hozzátartozóik romlását siratták.

— Nézd mennyi szerencsétlenség, mennyi köny a siralomnak ebben a rettenetes völgyében — szólott a nő. Menj, siess hozzájuk, nyujts nekik vigaszt, enyhítsd meg jóssággal, részvétellel, segítséggel égő fájalmukat, nyisd meg a könnyörület zsilipeit, hogy begyógyuljanak a vérző szivek, felszáradjanak az égő könnyek.

— Nem lehet — feleli bánatosan a lovag — páncél szorítja szívemet.

Hosszú évszázadokon át tartott a páncélos lovagnak és a fátyolos nőnek

A „NYITRAMEGYEI SZEMLE” TÁRCÁJA.

Fehér Karácsony.

Irta: **Adieu.**

Talos Endre a tornaljai takarékpénztár igazgatója haragosan távozott el hazulról Karácsony estéjén. Egyenesen a Világosság című páholy felé tartott, a hol az napra díszmunkát tűztek ki. Haragjának oka az a házi perpatvar volt, a melybe a feleségével keveredett.

Tizenöt év előtt nősült meg a vagyonos ember s elvette Réthy Borbálát, egy nálánál még vagyonosabb tornaljai birtokosnak egyetlen leányát.

Az ifjú asszony szerette férjét s feltétlenül megbizott benne. Vagyonának kezelését rá hagyta és szó nélkül eltúrte azt is, hogy férje az egész vagyont a saját nevére iratta át. Miért is nyugtalanította volna ez, a teljesen megelégedett asszonyt, a ki valóban nem ismerte az élet komoly és nehéz gondjait. Férje jól gondoskodott róla, minden kívánságát teljesítette, a háztartási szükségleteken kívül minden hónapban igen szép gombostűpénzt adott feleségének.

Boldog házasságukból két gyermek származott.

Ernesztin, becézgető neven Tini, a ki most 14 éves volt és a nyolc éves Dani, a szülők személfénye, kényeztetett Dodója.

A kis családi kör olyan volt, mint egy jól védett puha madárfészek. A családapának dús vagyonából mindenre telt, a mi szükségletöket alkotta, telt még úri, fényűző módra is, ámbar ez utóbbit nem igen vették igénybe, mind a ketten az egyszerűséget kedvelték s gyermekeiket is igen józan, takarékos életmódhoz szoktatták.

Mult az idő s a boldog házások már körülbelül 16 évet töltöttek együtt, midőn hirtelenül viharfelhő támadt a boldog családi fészkek felett.

Egy ismeretlen ember jött Tornaljára s körülbelül egy hétig tartózkodott a városban. Az alatt bejárta az összes befolyásos embereket, titokban tárgyalt velök s a sok összejövételnek és tanácskozásnak az volt az eredménye, hogy Tornalján megalakult a Világosság című szabadkőmives páholy. A takarékpénztár igazgatósági tagjai közül négyen iratkoztak be a világműveltségnek új csarnokába és sikerült nekik az igazgatót is, Talos Endrét a belépésre rábírn.

Ettől az időtől kezdve emberünk nagyon megváltozott.

Családjában mindig otthonos volt a vallásosság, mindennapi életgyakorlat az ima. A gyerme-

kek vallási előmenetelét maguk a szülők ellenőrizték, erkölceikre aggodó gonddal ügyeltek fel.

De mióta Talos a páholyt látogatta, vége volt annak a nemtői szerepnek, melyet az apa a családi vallásosság köreiben viselt. Imádkoznak-e gyermekei, járnak-e templomba, őrzik-e erkölceik tisztaságát, azzal többé nem törődött. Sőt egy idő óta az ellenszenv érzése gerjedt fel lelkeben, valahányszor látnia kellett családtagjainak vallásos buzgóságát. Ez az ellenszenv utóbb gyűlöletszerű türelmetlenségbe ment át.

Egy napon, midőn iskolába készülő leánya az imakönyvét kereste, melyre az iskolai előadás előtti szent mise alatt volt szüksége s keresés közben atyjának a szobájába benyitott, Talos a könyvet, mely ott feküdt egy kis konzolasztalon, felkapta s a nyitva levő ajtón át mérgesen a másik szobába hajította, a hol az a földre esett es megrongálódott.

Elbeszélésünk idején is azt a házi háborút, a mely miatt Talos haragosan távozott hazulról, családjának a vallásos érzülete idézte elő.

A férj és apa hallani sem akart arról, hogy a házból karácsonyfa ünnep legyen. Hogy ezt már előre lehetetlenné tegye, feleségének egy árva fillert sem adott karácsonyi ajándékokra, sőt már

az utazása a világ térségein. Mindig ugyanazok a képek tárultak fel szemök előtt, a páncélba szorított emberi erőnek ugyanaz a tehetetlensége ismétlődött az élet nagy mélységei előtt.

Végre agyonfáradva, halálra váltan egy virágos mezőn állapotok meg. Szemközt a mezővel állatoknak és embereknek szállást adó barlang megvilágított nyílása szórt fényt az éjszaka homályába. A kisugárzó világosság gyenge volt, de a barlang felett lobogó lánggal égett az égboltozat kárpítja. Titokzatos csend ülte meg az egész tájat, de a meghasadt lángteret át egyszerre csak soha nem hallott dalnak hangjai rezgették meg a hűvös téli levegőt:

Pax hominibus — békeség az embereknek!

A lovag levetette vas páncélját, tágra nyitott szemmel nézte az égő levegővet, lelke megfűrdött a ráradó fényözönben, szeméi előtt az élet mezői világos színekben pompáztak.

Akkor hozzálépett a fátyolos nő s levetve fátyolát mondá: Én az Irgalom vagyok, te pedig — tudom — az Igazság. Kísértelek az élet terein, de semmit sem eszközölhettem ki általad. Páncél szorította a kezedet, lábadat, fejed és szivedet.

Most levetted a páncélt, szabadon mozogatsz az élet világos mezőin, melyeken gyönyörrel szárnyal békőitől szabadult lelked. Én most is kísérem foglak minden-hova, ahol az inségnek szüksége lesz kenyér-adó kézre, a betegségnek gyorsan mozgó szeretetre, a tudatlanságnak égi szövétnekre, a szerencsétlenségnek enyhületre.

Ott a bethlehemi barlangnál a szabaddá lett igazság új és boldogító élet-szövetséget kötött a gyászfátyolát levett irgalommal.

Ezt látta meg századokkal előbb a próféta és megírta: »Az igazság és az irgalom találkozott.«

Dicsőség érte az Istennek!

Jóval az ünnepek előtt olyan szűken szabta ki a házi szükségletekre való összeget, hogy az aszszonynak nem állott módjában a gyermekek számára bármi kis karácsonyi ajándékot is beszerezni. Pedig eddig még mindig volt, még pedig dúsán megrakott karácsonyfa a házban.

Már itt volt a karácsonyest, a gyermekek sóvárogva néztek anyjukra, a kinek szeméi könynyekkel teltek meg. Az első keserű könnyek voltak ezek a nő életében, melyeknek árja a szomorúsággal megtelt anyai szív forrásából eredt meg.

— Apa kériek — mondotta az asszony, mikor már késő délutánra kezdett hajlani a karácsonyesti idő — légy jó szívvel gyermekeid iránt, eddig még mindig kaptak karácsonyfát, most is megérdemlik azt, jók, szófogadók és tapasztalhatod minden nap, mennyire szeretnek téged...

Nagy önmegtágadásába került az anyának ez a kerlelő, könyörgő szó. Mint minden olyan asszony, a ki vagyont hoz a házhoz és a ki hű feleség és gyengéd anya, büszke volt ő is. De most legyőzte büszkeségét. Magáért nem könyörgött volna a világért sem, de gyermekeiért kész volt mindenre. A legbüszkebb nő, rendesen legalázatosabb anya szokott lenni.

— Babonáságot nem tűrök többé a házamban — felelte indulatosan az apa. — Ha szín-

A szegényügy rendezése Nyitrán.

Jó gondolat és helyes intézkedés az, hogy a jövő év elején megejtendő népszámlálási összeírás alkalmából a nyitravárosi szegényekről lajstromos kimutatás készítsék, illetőségi helyüknek feltüntetésével. A kik nyitrai illetőségek, azoknak elátásáról a város gondoskodni fog, a kik nem ide valók, azokat illetőségi helyükre toloncoltatja el.

Évek óta sürgetjük a városi szegényügynek a rendezését s bár olyan világos az út, a melyen haladva ezt az ügyet a megoldás felé lehet vinni, mégis sikerült azt az eddigi tárgyalások folyamán különféle mellékkérdésekkel összebonyolítani.

A cél egyelőre nem lehet az, hogy a szegényügy véglegesen rendeztessék. Ehhez hosszabb időre volna szükségünk és olyan anyagi eszközökre, melyekkel a város ezidő szerint nem rendelkezik. Ha szegényeinket valóban humanusan és a korszerű szociális haladásnak igényei szerint akarnánk ellátni, akkor mindenek előtt egy szegényházzal s ezzel kapcsolatosan dologházzal kellene gondoskodnunk, menhelyről a hajlektalanok számára, toloncházról, sőt még egy megfelelő árvaházzal is. Mindezek az intézmények szervesen összefüggnek az elrendelő céllal és sehol sem hiányoznak, a hol a szegényügy akár az állami, akár pedig a községi gondoskodás révén korszerűen van rendezve.

Egy ilyen gyökeres munkának a tervéről nekünk egyelőre le kell mondanunk, az ügy ideiglenes rendezését azonban haladéktalanul keresztülvihetjük, ebben igazán semmi sem akadályozhatja meg a várost. Mihelyt meg lesz állapítva szegényeinknek az illetősége, azonnal összpontosítani lehet az alamizna kiosztását s ennek folyamánaképp a koldulást végképp betiltani. A község, a mely eddig a kolduló szegények részéről zaklatásnak és kellemetlenségnek volt kitéve, szívesen meg fogja váltani alamizna-adományát, hetenkinti, vagy havonkinti összeggel s így ebből az önkéntes szegényadóból olyan összeg gyűl egybe, a melyből szegényeinknek jobb ellátása biztosítható lesz.

Ha az önkéntes adományok — melyek azonban az egyesekre nézve kötelezőkké válnának — számot tevő összeget nem eredményeznének, a mit nem hiszünk, nem lenne szabad egy mérsékelt pótdadótól sem visszariadni. Elvégre emberbaráti és közérkölcsei célról van szó, mely az áldozatkészséget megköveteli és meg is érdemli.

A központosított szegény-ellátásnak a kifolyása lenne azután egy *népkonyháznak* a felállítása, a hol hatósági ellenőrzés mellett a szegények naponként meleg ételt kapnának. Az ellátásnak

ugyanis természetben kiszolgáltatandó adományok alakjában kell történnie, pénzt semmi szín alatt sem szabad az ellátott szegények kezébe adni.

Egy ilyen ideiglenes rendezés egy-két hónap alatt megszervezhető s azután fokozatosan lehet haladni, az ügynek végleges és állandó megoldása felé.

A vágsellyei vashid.

Azok a napról-napra érezhetőbbé váló károk, melyek a vágsellyei áthidalás hiánya folytán támadnak arra készítették a vágvécsei kerület orsz. képviselőjét *Ajtics Horváth* Dezsőt, hogy a Vármegye bevonásával újabb mozgalmat indítson a 15 év óta kérelmezett vashid megépítése tárgyában.

E célból a vágujhelyi vashid ügyével kapcsolatosan egy megokolás kíséretében előterjesztett indítványt nyújtott be a legközelebbi megyegyűlés elé és ezen az úton is kéri a megyebizottsági tagokat, hogy a közlekedési viszonyok nyomordóságával sújtott vidék segítségére legyenek és az alábbi indítványát magukévé téve, az egyhangú határozat hozatalhoz hozzájárulni szíveskedjenek.

Ajtics-Horváth Dezső indítványa így szól:

Tekintetes Törvényhatósági Bizottság! A legutóbb tartott megyegyűlésen a Vágujhelyen létesítendő állandó vashid ügye a legközelebbi közgyűlés elé lett utasítva, ezzel kapcsolatosan óhajtanám tárgyalatni a Vágsellyen megépítendő vashid ügyét is, mely célból a következő megokolás kíséretében alábbi indítványomat bártorkodom előterjeszteni:

Kiinduló pontul szolgáljon Vármegyénk tapasztalt bőkezűsége, mikor a nem is teljesen vármegyei területen nyugvó vágujhelyi hidhoz 200.000 koronát is késznek nyilatkozott megszavazni azon esetre, ha Trencsén vármegye az építéshez aránylagos résszel biztosítaná hozzájárulását. Itt tehát leszögezni kívánom azt a tényt, hogy a Vármegye az állandó jellegű áthidalások sokoldalú közhasznú voltát elismerve, áldozatkészségének elég világos tanujelét adta.

Bár annak idején a vágsellyei hidhoz nyújtott segély nincs arányban a vágujhelyi hidhoz felajánlott hozzájárulással, hiszen 15 évi könyörgés, küldöttségezés, sürgetés után ma is csak összesen 64.000 korona a megyeileg egybegyűjtött vágsellyei hidalap, mégis a kezdetnél megnyilvánult jóindulat arra enged következtetést, hogy a vágsellyei hid ügyénél a mennyiben szükség volna rá, nem zárkóznék el ridegen attól, hogy a rendelkezése alatt álló eszközökkel biztosítsa a hid mielőbbi megvalósítását.

A vágsellyei hid megépítése immár elodázhatlan közszükségletet képez és ha a Vármegye vezetősége nem akarja ezen vidék vég-

házza akartok menni, arra adok pénzt, de a butaság mondáiban és hiábavaló ceremóniáiban nincs kedvem gyönyörködni.

— De hiszen elvégre gallyat sem kell venni, csak legalább némi kis ajándékot a gyermekeknek, hogy lássák és örüljenek, hogy megemlékeztünk rólok karácsony estején — könyörgött újra a bánatos asszony.

— Nem érek rá karácsonyi megemlékezéssel foglalkozni, komolyabb gondjaim és dolgaim vannak — mondotta a férj és becsapva maga után az ajtót, sietve hagyta el a házat.

Talóséknál tehát ebben az évben nem volt karácsonyfa. A szegény anya, férje távozása után, kiadta a parancsot a vacsora elkészítésére, azután a fejét törte azon, hogyan lehetne ezt a váratlan záporként lezúdult atyai hidegséget a gyermekek előtt elpalástolni. Keresgélmi kezdett a holmija közt s ráakadt csakhamar egy karsú aranykarperecre, melyet még lánykorában kapott az édes anyjától.

— Ez jó lesz Tinikének — gondolta. Talált azután egy szép művű kis ezüst órát, melyet néhány év előtt a kis Daninak küldött a keresztapja, de akkor el kellett tenni az ajándékot, mert a fiú nem tudott volna bánni az elmés és bonyolult szerkezetű tárggyal. Most azonban már oda lehetett neki adni.

Meg volt ilyképp a karácsonyi ajándék, mind a két gyermek számára.

Azután felöltötte esteli ruháját, magához hívatta gyermekeit s elbeszélgetett velök a vacsora idejéig. Az apát azzal mentette ki, hogy sürgős dolga akadt neki valahol s mert nem lehetett otthon, nem akarta, hogy ez évben karácsonyfa legyen, de azért a gyermekeket szép és kedves meglepetés várja. Beszéd közben elrészkenyült, hangja megcsuklott, szemében könyek gyülemlettek össze.

A palástolás nem sikerült. Tinike tisztába jött a helyzettel. Tudta és érezte, hogy az apa valami miatt nagyon neheztel a mamára és a gyermekekre is. Dani szeme is átlátott a fátyolon, s ha nem is tudta, de sejtette, hogy apjának az érzületeben valami nagy változásnak kellett történnie.

Mindazonáltal a gyermekek nyugodtak voltak. Vacsora után megkapták anyjuktól az ajándékokat s volt mivel mulatniok. Tinike már huszadszor kapcsolta fel kezére a karperecet, Dani pedig ki tudta hányadszor húzta ki mellénye zsebéből és tartotta füléhez a vigan ketyegő ezüst órát. Anyjuk szeretetében kárpótlást találtak atyjuk hidegségéért, anyjuk szenvedésében — mely nem kerülhette ki éles szemüket —

romlását, minden módot meg kell ragadnia, hogy a hid mielőbbi megépítését biztosítsa.

A vágsellyei vashid szükségessége mellett gazdasági, kereskedelmi, megyei és nemzeti érdekek is szólnak.

Megszámlálhatlan azoknak száma, kik áldozatul estek már ezen nem a mai korba való, nyomorúságos átkelésnek, nem lehetne összeszámolni azon sok anyagi kár mennyiségét, a mely előállott terményben, állatban, eszközben a szerencsétlen átkelés veszedelmessége folytán. Földeiket egyik partról a másikra járnak át művelni a gazdák, behordáskor terményeket hordanak át egyik oldalról a másikra. Már csak itt a sok várakozásból eredő idővesztés elégget mond, ha az előbb felsorolt veszedelmek nem festenek elég sötétre a közlekedés nyomorúságát. Vásártartáskor a csendőrség emberfeletti erőt fejt ki a rend, az élet- és vagyonbiztonság megóvása érdekében, erről ezen soroknál élesebben beszélnek a szolgabírósnál és járásbírósnál fekvő, az átkelésből eredett kárterítési ügydarabok.

Elképzelhető-e, hogy ezen az átkelésen gazda ember józan eszszel még szemes gabonát is szállítson, mikor a legtöbbször 100 méter hosszúságban vízben, vagy jeges árban, vagy tengelyig érő homokban gázoló és kocsi, mikor a legtöbb 3—4 mm. súly mit keresztül vontatni lehet. Mi sem természetesebb, hogy a távolabbi, vízmenti vonalon fekvő piacot kénytelen felkeresni, a jobb oldalon Galánthát 16 km., a bal parton Szeredet 19 km. távolságban. Holott a hid létesítése esetén egy természetes központ keletkezne Vágsellyén, hova a jobb partnak 9 községe cirka 26 ezer, a bal partnak 7 községe megközelítőleg 13 ezer lakossal gravitálna. Mindmeggannyi most kénytelenségből Pozsony vármegye 2 piaca felé van irányítva.

Tehát elsőrangú megyei érdek is, hogy egyrészt a megye területén bonyolítassék le a megye terményeiből származó kereskedelem, másrészt ez más vármegye felé ne irányítassék, hanem ellenkezőleg a jelen esetben Pozsony vármegye a fentiekben foglalt 6 községe is mesterségesen vonassék be a vármegyénk felé való irányításba. Ez csak igen természetes is, mert a mi járásunk 4 Vagon túli községével hasonló sorsban osztozik Pozsonyvármegye Zsigárd, Perek, Deáki, Nádszeg, Alsó és Felső-szeli, melyek vármegyei központjuktól szintén távol, a fekete vízen és kisdunán ugyancsak nélkülözött állandó átkelés hiányában inkább az emlitett gócpont felé fognak törekedni, vagyis Vármegyénk felé.

De nemzeti szempontból is mérlegelni kell a helyzetet. Jórészen nemzeti érdekeink emiatt érdeke, de kötelessége is, hogy a megyei székhelytől ilyen természetes akadállyal elválasztott, négy nagynépességű színmagyar községet állandó összeköttetéssel közelebb hozza. Nem tűrheti el a Vármegye tovább, hogy a Vagon túli községei a Pozsony vármegyei községekkel egyetemben panaszkodjanak mostoha helyzetükről, meg kell nyitni az utat, mely a

túl partról a vármegye szívéhez önmagától kínálkozik.

A Vág folyása az utolsó évtized alatt egy egész szögnyit változott úgy, hogy most a kompjárat egyenesen a víz folyással szemben kúszik, mely körülmény felmagas vizállás mellett — a mi ezen évben majdnem állandó volt — úgyszólván lehetlenné teszi a közlekedést. Ha már most ehhez hozzá teszem, hogy a téli időszakban, mikor 3—4 hónapon át a kocsiközlekedés teljesen szünetel, úgy bátran kérdezhetem, elképzelhető-e ilyen közlekedés a mai fejlődő korban és nem jogosult-e a sokszor nagy elkéséssel hangoztatott panasz?

Ennél a pontnál Vármegyém figyelmét rá kell irányítanom egy körülményre. A *kompjárat* jog a közalapítványi uradalom, természetesen minden kötelezettséggel, tehát a kompjárat használhatóvá tételének következményeivel is. A kompjárat átalakítására az eljárás már folyamatban is tétetett, végeredményében azonban még döntés nem történt. Kétségtelen azonban, hogy a kompjárat hasznavehetővé az uradalomnak kell tenni, ez pedig a szakértők véleménye szerint olyan tetemes befektetést igényel, hogy nagyon is érthető, hogy az uradalom a miniszteri hátaik mögé buj. De a beruházás nem is volna állandó jellegű, mert az első nagy árviz elsőprí és újabb befektetésre volna szükség. *Ezért én bevonandónak tartom a vall. és közokt. Miniszter urat is*, mint a közalapítványi-uradalom hivatalos felügyelőjét a vágsellyei hid ügyébe. Az állandó vashiddal elesik az uradalom a jogtól, de megszabadul a nagy tehertől is és teljesen megindokoltnak tartom a kérést, hogy az uradalom a hidépítéshez anyagi, a Miniszter úr pedig erkölcsi súllyal járuljon.

Számtalanszor kérelmezett már ez a vidék mindezen nyomorúságok alapján és ennek nyomán keletkezett a mai hidalap, de még mindig nem tapasztaltuk azt az erélyt és jóakaratot, támogatást, melytől ezen községséglet megvalósítását biztosra vehettük volna.

A Vármegyéhez emelem fel tehát újból kérés szavam, hogy a sürgős kezdenyezést oly formában tegye meg, melyen tovább haladva a sikeres megoldás is várható. Ezen célt szolgálva a következő javaslatot terjesztem elő, kérve a tek. Közgyűlést, hogy azt magáévá téve egyhangulag elhatározzon szíveskedjek:

1. Nyitrvármegye Törvényhatósági Bizottsága a vágsellyei vashid megépítését immár elodázhatatlannak tartja és a maga részéről mindent elkövet, hogy a hid építése már az 1911. évben megkezdhető legyen.

2. Az építési költségeket egy a kereskedelmi Miniszter úrral együttesen megállapítandó tervezet alapján felveendő amortizációs kölcsönnel fedezni.

3. A kölcsön annuitását a kereskedelmi Miniszter úr által a vármegyei utalap támogatására nyújtott segélyből, a vágsellyei hidalaphoz rendelt és a kölcsön lejártáig meghosszabbítandó évi hozzájárulásból, a mai már meglévő

hidalap felhasználásával és a várható vámjövedelem kombinációjába vételével fizeti.

4. A kölcsön felvételére vonatkozó tervezet elkészítési és az építési tervekkel együtt a keresked. Miniszter úrhoz végleges elfogadás és hozzájárulás céljából egy a vágsellyei járásból szervezett, de a vármegyei vezetőség által is támogatott küldöttséggel felterjeszti. Egyben felkeresi a vall. és közokt. Miniszter urat is az uradalom részéről nyerendő hozzájárulás, illetve támogatás céljából.

Az évi járadékos kölcsön tervezetére vonatkozólag legyen szabad csak annyit megjegyezni, hogy a vármegyei kezelésben levő 64.000 korona, valamint a keresked. Miniszter úr által biztosított évi 37.000 korona, mely a kölcsön lejártáig volna meghosszabbítandó, továbbá az évi megközelítőleg 5—6 ezer koronára tehető vámjövedelem bőségeseleg elegendő volna az amortizációs kölcsön törlesztésére. Akár úgy, hogy a 64.000 kor.-val a kölcsön összege kevesbitetnék, akár hogy a kevésnek bizonyult annuitás a 64.000 koronából egészítetnék ki évről-évre.

Ezzel tek. vármegyei Közgyűlés még egy méltányos dolgot is gyakorolhatnánk. Tudniillik Vágsellye község a felsoroltak alapján életszükségletének érzi az állandó vashid megépítését és ennek behatása alatt egy módosított képviselőtestületi határozattal 50.000 kor.-nát szavazott meg a hid építési költségeire. Azóta a község új iskolát és belrendészeti szempontból több nagyobb beruházást, köztük 2 artézi kutat létesített. Ez által pótdója már amúgy is igen magas. A vármegye Törvh. Bizottsága tehát a legnagyobb méltányosságot gyakorolná a községgel, ha — feltéve, hogy a hid létesítése a tisztelettel előterjesztettek alapján megoldható lesz — amár meglévő alap és a még megnyerendő hozzájárulás segítségével feloldaná a községet a készségeen hozott, de nagy anyagi megterheléssel járó határozatának végrehajtása alól.

Tekintetes vármegyei Közgyűlés! Az alap meg van, melyen elindulni lehet! A jó indulatot, a készségeket kérem most, mert a fent vázoltak alapján ismételten bátran állíthatom, hogy egy termő vidéken, a fővonal mellett nem hiszem, hogy legyen még egy vidék, mely az ilyen súlyú közlekedési eszközökkel volna kénytelen küszködni évtizedeken át.

Hazaftas üdvözlettel kérem a tek. Törvh. Bizottságot, méltóztassék indítványomhoz hozzájárulni és azt egyhangulag határozati erőre emelni.

Vágvecsén, 1910. dec. hó 1.

Ajtics Horváth Dezső
törvh. biz. tag.

Téli olvasmányok.

A Szent-István-Társulat pártoló tagsági könyvei.

A könyveket sohasem szabad azzal a szemmel nézni, aminővel a lelketlen tárgyakon szoktunk végigtekinteni. A könyvekben eleven, agilis munkára örökösön kész dolgokat kell látni, ener-

nyugvó pontra lelt fiatal szívöknek jelentkező szomorúsága. A szenvedő szeretetnek kevésre van szüksége, hogy másokat kielégítsen és megnyugtasson.

Az ünnepek alatt Talos csak déltájban volt otthon. Feleségével és gyermekeivel keveset beszélt, mogorvasága és türelmetlensége bántó hatást gyakorolt a családra. Elkövetkeztek ismét a hétköznapok, a gyermekek újra iskolába jártak a felév végén kitűnő bizonyítványt hoztak haza, de azt az apjuk meg sem nézte. Hetek multak el a nélkül, hogy a mogorva ember a családjához egy nyájas szót intézett volna.

A gyermeki kedély gondtalan vidámsága még csak megbirta a szülői zordságnak ezt a nehéz nyomását, de a szegény anyát buba tette férje lelkületének a megváltozása. A különben is gyenge testalkatú asszony betegeskedni kezdett, köhögött, szemmel láthatóan sorvadott egy meghülés következtében ágynak dőlt. A bajból gyors tudósorvadás fejlődött ki, a beteg megmentésére gondolni sem lehetett. Március havának egyik tavaszi verőfényű napján eltemették Talosné az egész város nagy részvéte mellett.

Talos feleségének halála után egy házvezető nőre bízta gyermekeinek az ellátását, ő maga

keveset törődött velük és keveset tartózkodott otthon. Annál többet szerepelt a közéletben. A páholybeli testvérek támogatásával bevásárolták a városi képviselőtestületbe, a sportegyesületbe, a Barátság című asztaltársaság, az Úri kör stb. választmányába.

A buzgó „páholytestvér” Budapesten is ismerték s egy szeptemberi napon — körülbelül hat hónap mulva felesége halála után — meghívást kapott a fővárosba egy páholyinak a gyűlésére. Meleg volt az idő, Talos könnyű ruhában utazott le Budapestre, de hirtelen időváltozás állott be, úgy hogy Talos a visszautazás alkalmával erősen meghűlt.

Eleinte fel sem vette a bajt, melyből később komplikált tüdőgyulladás, majd pedig tüdővízeny fejlődött ki. Hónapokig húzódott a betegség s az orvosok végre is kénytelenek voltak lemondani a beteg életéről. A súlyosan meglátogatott embert leánya Tinike ápolta, a ki az előző évben végezte el a polgári iskolát s azóta otthon tartózkodott, a hol bizony a szülői melegségből nem sok jutott neki osztályrésztül.

A leánya azonban anyjától örökölt szívjósággal és önfeláldozó lélekkel túltette magát az apai ridegségnek minden tünetén s beteg atyjában egy szenvedőt látott, a kinek minden baja, minden

fajdalma szazszorosan fájt az ő érzékeny lelkének. Ott a kórágyon különben Talos kedélyének a ridegsége nagyon megtörött. Sőt mikor leányának angyali türelmét, felülmúlhatatlan gyengédségét nap-nap után tapasztalta, lassan felmelegedett apai szíve. Kezdte becsülni, szeretni gyermekét, emlékei visszazálltak elhunyt hitveséhez, a kinek egész lelki nemességét leányában megújulni látta.

*

Ismét karácsony este volt. Tinike, miután elvégezte atyja körül a legsürgősebb tenni valót, azon gondolkodott, hogy hogyan lehetne öcsésének, Daninak egy kis karácsonyfával örömet szerezni, a nélkül, hogy beteg atyja észrevenne. Visszaemlékezett a mult évi karácsonyestra, atyjának akkor tanúsított ridegségére, természetes volt tehát, hogy titkolta tervét. Minek izgassa fel a beteget, a kinek az állapota úgy is válságos volt.

Mint hogy azonban takarekossági szempontból a telen át csak az atyja beteg szobája mellett levő nagyobb szobát fűtötték, a karácsonyfát is csak ebben az egy szobában lehetett felállítani. Az ügyes leányka ezt oly észrevétlenül csinálta meg, hogy atyjának sejtelleme sem volt róla.

E-te hét óra tájban a beteg rendszeren el szokott volt aludni. Tinike számított erre. Ha majd elalszik

giaképebbeket még a rádiumnál is, mert hiszen vannak könyveink, melyek erejüknek évezredek óta való kisugárzásával lényegükből mítsem veszítettek. Ezért, ha könyvet látunk, melyet a rideg üzleti vállalkozás lelketlen számítása hozott létre és tart karmaiban arra a célra, hogy csakis busás anyagi nyereségért adja cserébe: elszorul a szívünk, mert a gyermekét áruba bocsátó nyomorult szülő s a kegyetlen rabszolgotartó szomorú látványa tűnik föl előttünk.

De ha a könyv körül nem halljuk a piszkos üzleti világ lárját és nem tolakodnak előtérbe a kapzsi tőke pusztán pénz hajhászó s ennek szolgálatában majdnem mindig hazudozó reklámjai: ez nagy örömet, valóságos lelki élvezetet okoz mindannyiszor, mert a jó dolgok minél könnyebb, minél akadálytalanabb, minél természetesebb és minél teljesebb kifejlése és érvényesülése főlemelő érzés és gyönyörködtető látvány.

Ilyen örömet okoznak nekünk évről-évre a *Szent-István-Társulatnak* pártoló tagjai részére kiadott könyvei. Ezek a könyvek nem szolgálnak üzleti érdekeket, hiszen kiadójuknak többé kerülnek, mint a mennyire árak szabva van s egészen ingyen a Társulat csak azért nem adja, mert az ingyenportékának nincs értéke a magyar nép előtt. Ezek a könyvek csak egyetlen részre hajtának hasznót, az igaz, hogy ez aztán pénzzel szinte megfizetetlen haszon, a katolikus magyar nép részére.

Hetedik esztendeje immár, hogy a népies pártoló tagság fölötté szerencsés gondolatát közismert aldozatkezdésével megvalósította a Szent-István-Társulat s azóta ezen a révén egész sereg jobbnál-jobb könyvet ontott a magyar családok ezreinek körébe.

Csak egy futólagos szemlét kell vetnünk a lefolyt hét év áldott termésére, hogy meggyőződjünk a pártoló tagság nagy népművelő értékéről.

A *Négy evangélium*, a *Magyar szentek legendái*, a *Filoléta*, a *Három század a katakombákban* s a *Szentek élete* könnyűszerrel való közközre juttatásával a nép vallásos hitében és erkölcsében erősített. Szuszai *Nagy mesterség* című könyve a családi nevelésnek eddig is páratlanul álló, gyönyörű vezérkönyve. A *babonáról* írt könyv a népszellelem nyűgeit bontogatja, az *Uj kis tükör* három kötete pedig a természet titokzatos jelenségeinek törvényszerűségeire mutat rá. A *Gyümölcsfata nyésztes*, a *Szegény ember gazdasága* s a *Kisgazda tanácsadójának* két kötete az anyagi jólét eszközeivel ismert meg, míg *Az egészség könyve* a testi jólét alapfölteteleire tanít. Kétkönyvnyi szép-irodalmi olvasmányt is találunk e sokoldalú sor-

zatban, később azután a szív nemesítését s a szellem finomítását a Szent-István-Társulat naptárainak bőségesen sok szép irodalmi olvasmányai teljesítik, mely naptárak minden túlzás nélkül a népünk számára szükséges és hasznos ismeretek lexikonának nevezhetők.

A most megjelent idei tagilletmény méltó folytatása az előbbieknak.

A *Szentek életének* most közreadott folytatógatos kötete a naptár szentjeit július 1-től október 1-ig tartalmazza. A legvonzóbb népies áhitat hangján írt életrajzokat tömésen kitűnően sikerült kisebb-nagyobb kép díszíti, köztük akárhány világhíres képnek a reprodukciója. A függekben Szent István királyunk életrajzát kapjuk, amit népies szempontból ily szépen és érdekesen megírva még sehol sem olvastuk. A díszes, vas-kos vászonkötésű könyvet, az egész *Szentek életének* harmadik kötetét, Tury Gyula klasszikus szent István-kepe teszi még értékebbé.

A *mi hazánk* című könyv a magyar királyság földrajzával ismerteti meg népünket. Tudományos ismereteket foglal magában ez a könyv, de nem tudakos módon és formában közli azokat, hanem a legtermészetesebb egyszerűség ügyességével. A jó tanító módszerével nemcsak az elavult értelemben vett földrajzzal hozza ismerettségbe olvasóját, hanem egyúttal megismerteti az egyes helyek életével (folklore) és történelmével is. Ez a kötet a Nagy-Alföldet és a Kis-Alföldet írja és a szemléltetőoktatás elvéhez híven — kicsinyek és nagyok oktatásában egyaránt bevált ez az elv! — számtalan illusztráció teszi könnyen érthetővé, elevenné és maradandóvá a közölteket.

A *Nagy Budapest* című könyvben a legrészletesebb székesfővárosi útmutatót kapjuk, de nem az unalmas, száraz baedekerek fajtájából valót, hanem ezernyi adata mellett is érdekeset, megkapót. Erre a vezetőre valóban szükségünk volt. Huszonkét fejezetben ismerkedünk meg Budapest történetével, lakosságával, iparával, üzleti életével, utcáival, tereivel, utcai alakjaival, közlekedésével, vízeivel, fürdőivel, kiránduló és szórakozó helyeivel, szobraival, jótékony intézeteivel, templomaival, iskoláival, nevezetesebb épületeivel és még sok egyébvel, amelyekért — ha nem egy oka van is a korholásra — büszke lehet a magyar ember az ország szívére. Ennek a könyvnek a szövege is sok-sok — javarészen eredeti — kép magyarázza s a végén térkép van hozzácsatolva.

A pártoló tagilletmény negyedik könyve a *Szent-István-Társulat Naptára az 1911. évre*. Méltán részesült évről-évre ez a naptár a legmele-

a beteg, akkor gyujja meg a karácsonyfa gyertyácskát s átadja Daninak a krisztkindlit.

Úgy is történt. A szerény karácsonyfa gyertyácskái kigyulladtak, s a fa mellett meghatottan álló fiúnak néhány nyájas és buzdító szó kíséretében adta át nővére a titokban beszerzett ajándékokat.

Abban a pillanatban fájdalmas nyögés hallatszott ki a beteg szobából, utána egy kiáltás. A fiú megijedt, nővére pedig sietve rohant be atyjához. A kiuyított ajtón át, a gyertyalángok sugárzó fénye éppen a szemébe szökött a betegnek. Tinike ezt észre vette s nagy gyorsan tette be maga után az ajtószárnyat.

— Hagyd, hagyd nyitva gyermekem, hadd lássam azt a fényt, oly jól esik bágyadt szememnek! Az a ti gyermeki örömtöknök tiszta világa, a te nemes lelkednek kisugárzó fénye. Égi fény, melyet Isten ártatlan lelkek boldogságára ragyogtatott ki szeretetének titokzatos mélységeiből...

Itt elakadt a szava, melle hörögni kezdett s a nagy beteg halálsápadtan hanyatlott le párnáira.

Egy felóra mulva újra kinyit az ajtó s azon fehér karingbe öltözött pap lépett be... Kevéssel azután, hogy elvégezte a dolgát és távozott, a kará-

csonyfa gyertyácskái kiégtek, a szomszéd szobában pedig kialudt egy életnek a mécse...

A halottas ágynál ott térdelt a két árván maradt gyermek. A fiú még nem sokat értett meg az életnek reá boruló végétéből, de a leánya meglátta a katasztrófának minden, körülötte lebegő árnyát. Könnyei záporoként ömlöttek a fehér halotti lepelre, szívére mintha ólom súlyokat rakott volna valami kemény, könyörületlen kéz...

Mikor a fájdalom első rohamai elmúltak, magához tért Lelkét, mely felett csak az imént a sötétség leple terjeszkedett, vakító világosság árasztotta el. Remegő kézzel ölelte át kis öcsését és csókot nyomott könyektől áztatott arcára.

— Óh nem vagyunk mi árvák, kis testvérem — rebegte a bizalom megszilárdult hangján — jó szüleink szelleme nem hagy el minket, nem dönnek lesznek ők az életben, szemük és szívük virasztani fog felettünk s kikönyörgik nekünk az Isten trónja előtt mennyi Atyánk oltalmát és áldó szeretetét...

Az élet nagy sötétségében a két gyermekre is leszállt karácsony égi békejének derűje; lehullott megtört szívükre fehér karácsony enyhet adó vigaszának balzsama...

gebb dicséretekben, de a mostani tartalma gazdaságával, érdekességével, értékes voltával az előző éveket is felülmulja. *Németh Gyula* szerkesztő kalendáriumát egyetlen más kalendárium sem fogja ulólni, annyira tökéletes népnaptár az.

Futólagos szemlénk befejezésül még csak egyet akarunk megállapítani: a *Szent-István Társulat* a néppel szemben vállalt kötelezettségét az idén is bőséges mértékkel róta le; népünk hivatásos vezéreinek, a katolikus intelligenciának áll most a köteles munka másik részének teljesítése: a kétkoronás pártoló tagságnak elterjesztése.

Ujdonságok.

Lapunk t. olvasóközönségének boldog karácsonyi ünnepeket kívánunk!

Karácsonyi legenda.

Írta: Kenedi Géza orsz. képviselő.

Valamikor gyermekkoromban, úgy karácsony táján, egy istentelen kóborló emberről hallottam mesét, aki a keresztvetést már rég elfelejtette és imádkozni sem tudott. Éjjel a farkasordító hideg a falu felé úzte. Világosságot látott és betekintett.

Karácsony estéje volt. Odabenn az egész család a „Betlehem” körül énekelt.

A kis Jézuska a jászolban feküdt és az állatok ráleheltek. Fejénél állott Mária, József, meg a pásztorok. Az égből pedig angyalok hirdették:

Glória, glória!...

És a tévedező, világjáró ember letérdepelt az ablak előtt: keresztet vetett és imádkozott.

Ha ma jelképbe kellene állítani ezt a mesét, azt mondanám, hogy az a tévelygő alak nem volt más, mint a kóborló Tudás.

Ünnepi istentisztelet a székes-egyházban. A vári székesegyházban karácsony ünnepén és ujév napján d. e. 9 órakor lesz az ünnepi istentisztelet, melyet gróf *Bathányi Vilmos* püspök és apostoli adminisztrátor fog végezni. Szilveszter-napján délután 4 órakor tartatik meg a hálaadó istentisztelet.

Kisebb rendek felvétele. A nyitrai nagyobb papnevelő-intézet I. éves theologusainak f. hó 20-án adta fel gróf *Bathányi Vilmos* dr. püspök, apostoli adminisztrátor a hajkoronát (tonsurát). Ugyanakkor az intézet II. éves növendékei a kisebb rendeket vették fel.

Állandó választmányi ülés. A vármegye állandó választmánya jövő évi január hónapban tartandó közgyűlésben tárgyalandó ügyek előkészítése céljából *folyó évi december hó 28-án* délelőtt 10 órakor a vármegyei ház földszinti nagy termében ülést tart.

Karácsonyfa ünnepélyek. Nyitrai a karácsonyfa-ünnepélyek már f. hó 23-án kezdődtek. Ezen a napon két helyen is megüzték karácsony szent estéjét. A keresztény nőegyesület által fentartott püspöki menházban az árvagyermek szindarabot adtak elő: „A géniusok világjárása” cím alatt. A kis szereplők gyönyörűen szimbolizáltak a hit, remény és szeretetnek, a virágnak és a csillagnak rendeltetését a földi élet ösvényein, azután egy sereg éneket, szavalatot és párbeszédet adtak elő a közönség élénk tetszése mellett. Az ünnepélyen az egyesület vezetősége részéről megjelentek: *Tombor Kornélné* alelnök, *Miklósy Arthurné*, özv. *Kopcsányi Nándorné* úrnők. A vendégek sorában ott lattuk még *Tóth Lajos* polgármestert, *Szmidá Kalman* alsóvárosi esp. plebánost, *Fülöpp László* nyug. esp. plebánost s még többeket.

A nyitrai megyei közpórház elmebeteg osztályán is f. hó 23-án volt a karácsonyi ünnep, melyen nagy közönség jelent meg. Dr. *Babó Tivadar* kórházi igazgató gondolatokban gazdag, megható beszede méltó fénypontja volt az ünnepnek, mely nyájas derűvel világított be a lelki homálynak abba a kietlenségébe, mely a szegény elmebetegnek szomorú osztályrésze az élet egyéb mostohaságai közepette.

A nyitrai kath. elemi iskola karácsonyfáját ez évben is az irtalmas nővérek zárdájában állí-

tották fel. Itt az ünnepély f. hó 24-én délután 3 órakor tartatott, de már megelőzőleg bő örömben és nagy jótéteményben volt részük a szegényebb sorsú iskolás gyermekeknek, a kik között kiosztattak az ezen alkalomra beszerzett téli ruhák. Az iskola vezetősége ez évben is körülbelül 200 gyermeket ruházott fel a jószívű emberbarátok által felajánlott adományokból. A karácsonyesti ünnep a megajándékozott gyermekek már az új ünnepi ruhában jelentek meg. *Szmida Kálmán* esp. plebánosnak a gyermeki szívek húrjait rezgésbe hozó beszéde után az apróságok itt is szébb-nél-szebb ének- és szavaltat produkciókkal szereztek kellemes és örömteljes perceket a jelen volt nagyszámú közönségnek.

Megkapóán kedves karácsonyi ünnepély folyt le a *nagytapolcsányi kath. elemi iskolában*. Nem tudjuk a karácsonyfa gyertyái világítottak-e jobban, vagy a sok örömtűzben égő gyermekszem. Az ártatlan gyermekszívek hódolata pedig a kised Jézus jászolánál mindenki szemébe könnyt csal. Minden növendék kapott ajándékot a karácsonyfáról. Hálás köszönet a nemesszívű adakozóknak, akik adományokkal oly sok gyermekszívet tettek boldoggá.

Egyházmegyei hír. *Fridrichovszky* István nagybóssáni s. lelkész ugyanott adminisztrátorrá neveztetett ki a lelkiekben.

Ünnepély a szocialis egyetben.

A *nyitrai ker. szocialis egyesület* f. hó 26-án, hétfőn este, karácsony másod napján saját helyiségében dr. *Kaszala János* theologiai tanár, egyes főtitkár tiszteletére és névnapja alkalmából színi előadást rendez. A színelőadás pontban 6 órakor kezdődik. Belépődíj nincs, de kegyes adományokat hálás szívvel fogad a rendezőség. Színe kerül: „Az igazság fele” társadalmi színjáték 3 felvonásban. Irta: Erdősi Károly. 1. felvonás: Az igazságért. 2. felvonás: Megtévedt lelkek. 3. felvonás: Jézusban az igazság. Személyek: Balázs, lakatosmester Viola Endre, Rózsika, leánya Lehoczky Margit k. a., Géza, nevelt fia Forró Lajos, Varju, szatócs Jankovics Pál, Gábor, Vendel, János segédek Balázsnál Weisz Antal, Ruzs Gusztáv, Karászék Imre, Korcsmáros Kraicsik József, István Viola Béla.

Meghívó. A Nyitra vármegye Rabsegélyző Egylet folyó évi december hó 29-én délelőtti 1/2 12 órakor a törvénykezési épület I. emeleti főtárgyalási termében rendes közgyűlést tart, melyre az egylet alapító és rendes tagjait, úgy az egylet iránt érdeklődő közönséget az uton is meghívja. — Tárgysorozat: 1. Jelentés az egylet működéséről. 2. Elnökválasztás. 3. Esetleges indítványok, melyek a közgyűlést megelőzőleg az elnök-ségnél előzetesen bejelentendők. — Dr. *Csernyánszky* Aladár alelnök.

Szavazás a főrendiházban. A polgári perrendtartásról szóló javaslatnak a főrendiházban való tárgyalása alatt, a 306-ik szakasz eredeti szövegének visszaállítása mellett, vagyis, hogy a tanukhoz intézendő kérdések közé a *vallás* iránti kérdés is felvétesse, püspöki karunkkal a szavazott magyar arisztokracia színe-java: a vallásra vonatkozó kérdés kihagyása mellett jobbara a kinevezett és a kormánytól függő főrendek adták le szavazatukat, a kik között ott volt *Szalavszky* Gyula is, Trencsénmegye főispánja. Ezek segítségével a kormány 3 szótöbbséget hozott ki, melylyel éppenséggel nem dicsekedhetik. A tanulságos névsort a következőkben adjuk:

A *vallás* szónak a 306. szakaszba való visszahelyezése **mellett** szavaztak:

Vályi János, gróf *Mailáth* Gusztáv, gróf *Csáky* Károly, gróf *Széchenyi* Miklós, *Hosszu* Vazul, *Balás* Lajos, *Prohászka* Ottokár, gróf *Zichy* Gyula, *Fischer* Colbrie Ágost, *Csernoch* János, *Lányi* József, *Hajdu* Tibor, *Takács* Menyhért, *Pap* J. János püspökök, gróf *Csekonics* Endre, *Windisgraetz* Lajos herceg, *Eszterházy* Miklós herceg, gróf *Baththyány* László, gróf *Czirák* Antal, gróf *Dessewffy* Aurél, gróf *Dessewffy* Béla, gróf *Dessewffy* Dénes, gróf *Edelsheim* Gyulai Lipót, ifj. gróf *Eszterházy* Pál, gróf *Hadik* Barkóczy Endre, gróf *Hunyady* László, gróf *Károlyi* Imre, gróf *Keglevich* Gábor, gróf *Mailáth* György, gróf *Mailáth* István Géza, gróf *Mailáth* József, gróf *Széchenyi* István, gróf *Széchenyi* László

gróf *Széchenyi* Péter, gróf *Vigyázó* Ferenc, gróf *Wenckheim* Dénes, gróf *Wenckheim* Ferenc, gróf *Wenckheim* Géza, gróf *Zelenka-Zselénszky* Róbert, gróf *Zichy* Jakab, gróf *Zichy* Rafael, báró *Beich* Iván, báró *Forster* Gyula, báró *Inkey* Pál, báró *Podmaniczky* Géza, báró *Sennyey* Béla, *Hertelendy* Ferenc, gróf *Pálffy* Béla, *Pallavicinyi* Ede örgróf, *Szabó* Jenő.

A *vallásra* vonatkozó kérdésnek a törvénybe iktatása ellen szavaztak a következők:

Antal Gábor dunántúli ev. ref. szuperintendens, *Lászkó* Gyula dunáninneni ág. hitv. egyh. felügyelője, gróf *Széchenyi* Gyula, gróf *Bánffy* György, gróf *Apponyi* Sándor, *Günther* Antal, a kir. Kuria elnöke, *Wlassics* Gyula, a kir. közigazgatási bíróság elnöke, *Szilassy* Aladár, a kir. közigazgatási bíróság másodelnöke, *Csató* Ferenc, a budapesti kir. ítélőtábla elnöke, gróf *Bolza* Pál, gróf *Csáky* Vidor, gróf *Degenfeld-Schönburg* Lajos, gróf *Degenfeld-Schönburg* Pál, gróf *Nemes* János idős, gróf *Pongrácz* Jenő, gróf *Szapáry* György, gróf *Széchenyi* Sándor, gróf *Széchenyi* Viktor, gróf *Teleki* Viktor, gróf *Teleki* Gyula, gróf *Teleki* József, gróf *Zichy* Ágost, báró *Ambrózi* Gyula, báró *Ambrózy* István, báró *Bohus* Zsigmond, báró *Harkányi* Béla, báró *Harkányi* Frigyes, báró *Harkányi* János, báró *Radvánszky* Albert, báró *Wodianer* Albert, báró *Burghardt-Béla* Konrad, báró *Fejérváry* Géza, *Gál* József, *Ghyecz* Béla, báró *Hatvani-Deutsch* József, báró *Hatvani-Deutsch* Sándor, báró *Korányi* Frigyes, *Heinrich* Gusztáv, *Lánczy* Leó, *Ludwig* Gyula, *Márffy* Emil, *Matlekovics* Sándor, *Molnár* Viktor, báró *Müller* Kálmán, *Ordódi* Vilmos, báró *Rudnyánszky* József, *Schwáb* Karoly, *Szalavszky* Gyula, *Turkovits* József, *Ullmann* Adolf, báró *Üchritz* Zsigmond és *Zoltán* Elek.

Adományok az Ingyentelj javára.

A nyitrai Ingyentelj javára legutóbb a következők adakoztak: Dr. *Gáspár* Lajos Vágsellye 7 kor., *Krauss* Paula Póstyén 1 kor., *Turchányi* Ödönne Nyitra 20 kor., Dr. *Adda* Viktor 20 kor., Dr. *Biringer* Ferenc 20 kor., özv. gróf *Eszterházy* Jánosné Ujlak 50 kor. — Az adakozóknak hálás köszönetet mond özv. *Thuróczy* Károlyné.

Felolvasó ülés. Az országos bírói és ügyészi egyesület *nyitrai osztálya* 1910. december hó 28-án szerdán d. u. fél 6 órakor felolvasó ülést tart a „Meteor”-színház helyiségében (Törökkapu-tér), melynek tárgya: *Fischhof* Gyula törvényszéki szakértőnek előadása a legújabb módszerű írásvizsgálati eljárásról. Az osztály a tagokon kívül nemcsak a többi nem tag kartársakat, de az összes érdeklődőket vendégül szívesen látja. Belépő-díj: 40 fillér (a Rabsegélyző-egylet javára).

Halálozás. *Csenkei* *Csenkey* Adolf nyug. fősolgabíró, f. évi december hó 18-án, életének 68-ik évében hosszas szenvedés és a halotti szent-egyetem ajtatos felvétele után elhunyt. Hílt tetemei f. hó 20-án szenteltettek be Csejthén és az ottani családi sírboltban örök nyugalomra helyeztetek. Az elhunytat gyászolják: özvegye szül. jakobei *Lányi* Emma, leányai kozmáli *Kozinovszky* Ödönne, *Irma* férj. dr. *Szathmáry* Istvánné; vejai *Kozmovszky* Ödön, *Boltizár* László, dr. *Szathmáry* István; testverei dr. *Csenkey* Géza, özv. *Szulyovszky* Adrásné szül. *Csenkey* Borbála, özv. *Krencsey* Istvánné szül. *Csenkey* Aranka és még kiterjedt rokonság.

Választmányi ülés. A FMKE központi igazgató választmánya 1910. december 29-én d. u. 1/2 3 órakor a vármegyeház első emeleti kis termében gyűlést tart a következő tárgysorozattal: 1. Az elnökség időszaki jelentése. 2. Nehai *Repcsik* János, nehái *Laki* Adolf és nehái özv. *Majthényi* Alajosné alapítványai. 3. A vallás és közoktatásügyi miniszter leirata a közművelődési ház ügyében. 4. A málnapataki és oszlányi óvók ügye. 5. A bakabányai, garannemetfalvai és bankeszi könyvtár ügye. 6. Az 1912. évi közgyűlés alkalmával kiadandó tanítói jutalmak. 7. A garanszentkeresztesi járási bizottság által kezelt egyesületi vagyon ügye. 8. *Minczer* Róza hontnemeti óvónő segély iránti kérvénye. 9. Az érsekújvári kath. legényegylet, a kiskeri kath. iskola, az odögös pusztai magán-népiskola és gnezdnai elemi iskola kérvénye, amelyben a maguk számára, úgyszintén a FMKE zólyomvármegyei választmányának előterjesztése, an.elyben Mósod község számára könyv-

tárt kér. 10. Az alsópéli kath. iskolaszék kérvénye, vetítógép és képsorozatok ajándékozása iránt. 11. *Kovácsik* Vilmos felsőköröskényi állami iskolai tanító kérvénye, egy gyűjtés útján beszerzendő vetítő gép költségeihez való hozzájárulás iránt. 12. *Cseffalvay* Aladár ny. ivánkai plébános és *Payer* Géza dr. evang. egyházfelügyelő kérvénye, magyar istentisztelet céljaira magyar énekes és imakönyvek engedélyezése iránt. 13. Az apponyi kath. iskola kérvénye, számológép és földrajzi tanszerek engedélyezése iránt. 14. Jelentés a központi könyvtár állapotáról. 15. Indítványok.

Az érsekújvári fősolgabírói állás teendőinek ellátására a vármegye főispánja dr. *Csenkey* Elemér vmegyei aljegyzőt rendelte ki, aki jövő évi január 1-én foglalja el állását. Dr. *Csenkey* a törvényhatósági bizottság minden valószínűség szerint meg fogja választani az érsekújvári főbírói állásra a májusi rendes közgyűlésen. — A központi fogalmazói karba *Csenkey* helyébe báró *Majthényi* József nyitrai solgabíró rendeltetett ki vmegyei aljegyzőnek.

Szmracsányi György interpellációja.

A nyitra-sámbokrethi kerület orsz. képviselője *Szmracsányi* György f. hó 21-én a kivándorlás kérdésében interpellálta meg a belügyminisztert. Interpellációjának indoklásában élénk színekkel ecsetelte az Amerikában élő magyar kivándorlók elhagyatottságát, pénzbeli dolgaik rendezetlenségét s az 1909-ben szervezett kivándorlási tanács tetlenségét, mely eddig sehogy sem töltötte be hivatását. Ezek alapján megkérdezte *Szmracsányi* a belügyminisztertől, vajjon hajlandó-e gondoskodni azon intézkedésekről, melyek az 1907. évi II. tc.-ből kifolyólag szükségesek, hogy az amerikai magyarság az anyaországgal szoros kapcsolatba hozassék s ezáltal érdekei megvédelmeztesse, továbbá hajlandó-e a miniszter a kivándorlók pénzének kezelése és hazaküldése céljából alakult, vagy alakulandó akár amerikai, akár magyarországi bankokkal, vagy banksoportokkal folytatott tárgyalásairól s különben az azok által kért erkölcsi és anyagi támogatásról, mielőtt bármely irányban lekötne magát jelentést tenni; végre hajlandó-e a kivándorlási tanácsot felhívni, hogy jövő munkaprogramját állapítsa meg s hajlandó-e a miniszter azt a munkaprogramot a Háznak bemutatni. — *Szmracsányi* egyúttal összeférhetlenséget jelentett be *Lévay* Lajos báró a csaczi kerület képviselőjére nézve, a ki igazgatótanácsosa a Hamburg-Amerika-Liniének s egyszersmind tagja a kivándorlási tanácsnak.

Szmracsányi nagy tájékozottságra, a kérdés alapos ismeretére valló interpellációja előterbe helyezte a kivándorlás kérdésének legégetőbb bajait s az ország kíváncsian várhatja a belügyminiszter választát, melynek a dolog természete szerint maga után kell vonnia mindazokat a szerves intézkedéseket, melyek Amerikában élő honfitársaink érdekeit a magánvállalatok kalózkodó üzelmei ellen megvédelmezhetik.

Alarcos bál. A trencsényi tornaegylet 1911. január 7-én alarcos estét rendez. Belépti jegyek: személyjegy 2 kor., családijegy 5 kor., úgy a földszinten, mint a karzaton.

Megyebizottsági tagválasztások

Trencsén megyében. A folyó hó 7. 9. és 10-én Trencsén megyében megejtett törvh. választásoknak lapunkban még nem közölt eredményei a következők: Megválasztottak: Alsószúcsón *Chmelovszky* László, *Majevszky* Ferenc, *Hoffmann* János, *Tornyoson* Zsolnay Pál, *Krasznay* Karoly, Alsódraskóczon *Hatala* József, dr. *Sztrechay* Ágoston, *Boór* Aladár, *Illaván* Blunár János, *Sipeky* Sándor, *Krizsán* Károly, *Fehérhalmon* *Budatinszky* János, *Mihalicsék* Pál, *Miksfalván* *Tichy* Celesztin, *Bobry* Mátyás, dr. *Minárik* József, *Kiszuczauhelyen* *Kapallay* István, *Cselkó* Jenő, *Sipeky* Sándor, *Radolán* Mayer Endre, *Rényi* Jenő, *Palovics* Alajos, *Óbeszterczen* *Szvitik* János, *Bauer* Vencel, *Karászón* *Krautmann* István, dr. *Gyuriss* Emil, *Turzófalván* *Lonszky* Gyula, báró *Lévay* Lajos, *Pulmann* Andor.

Nagy alapítvány a szegények számára.

A m. kir. Kuria f. évi november hó 15-én hozott 3. fokú ítéletével elutasította a nehái *Szilányi* Ferenc esztergomi prelatus-kanonok és nagyszombati érs. helynök végrendeletének érvénytelenítése iránt beadott keresetet és érvényre juttatta a végrendeletnek azt a rendelkezését, melynek értelmében a végrendelező általános örökösül Esztergom, Nagyszombat és Malaczká városok szegényeit nevezte meg. A kir. Kuria ítélete folytán az említett városok szegényalapjai egyenkint körülbelül 60,000 koronát örökölnek.

Az ifjuság Czuczor Gergely szobránál. Az érsekújvári főgimnázium ifjusága minden évben kegyeletes ünnepet szokott rendezni Czuczor Gergely szobránál. Ez évben f. hó 17-én tartották meg az ünnepet, melynek tárgysorozata sikerült emlékszed- és szavaltokból állott.

Szilveszter esti multság. Az érsekújvári polgári ifjuság ez évi Szilveszter estjén a Rakóczy-szobor javára az „Arany Oroszlán” szálló nagytermében műkedvelői előadással egybekötött táncmultságot rendez. Felülfizetéseket — a hazafias célra való tekintettel — a rendezőség köszönettel fogad és hírlapilag nyugtázza.

Karácsonyi pásztorjáték. A tótmezei kath. Kőr f. hó 18-án a Nepház nagytermében karácsonyi pásztorjátékot adott elő. Színré hozták Szabó Jánosnak: A megkerült gyermek című négy felvonásos színművét. A nagyszámú hallgatóság a lelkes és ügyes szereplőket zajosán megtapsolta.

A kereskedelmi alkalmazottak akciója. Teljes dicséretünk azoknak a lelkes kereskedő ifjaknak, kik keresetképtelen szaktársaiknak emelendő Menház tőkeje szaporítására a jötekkönyvet sorsjátékot támogatják. Ugy halljuk, hogy egy estélyt óhajtanak rendezni városunkban, amelynek belépődíja közt egy-egy sorsjegyet kötelező váltása is tervben volna. Ezenfelül Karácsony ünnepe alatt megalakul megyénk több helyén a kereskedő ifjak körében a Menház bizottság, amely a népszerű sorsjegyeket fogja terjeszteni. Felhívjuk a kereskedő ifjakat, hogy az országos bizottságnak ajánlják föl közreműködésüket. Iroda: Budapest, VII. Wesselényi utca 36.

Háziipar kiállítás Nyitrán. Kalotaszegi faragott bútorköböl és varottasokból, földműves parasztemberek munkáiból összeállított kiállítás nyílt meg Nyitrán f. hó 19-én a város nagytermében. A kiállítás megtekinthető napokint d. e. 9—1-ig, d. u. 3—7-ig s nyitva marad f. hó 26-ig bezárólag. Belépő díj nincs.

Harangszentelés. F. hó 18-án szentelte meg püspöki felhatalmazással Benyák József viszocányi esperes-lelkész Peres fioköztség átöntött nagyharangját. A harang megrepedt volt, sőt ki is csorbult, most Egrý Ferenc öntötte újra Kisgejőczön. A szertartásnál, dacára a szakadó esőnek, és az ilyenkor e helyütt elmaradhatatlan sártengernek, jelen volt a többi plebániabeli községnek is apraja-nagyja. Az elővirággal díszesen felkoszorúzott harang megszentelése után a fungens esperes lelkész a szöszékre lépett és alkalmi szentbeszédet mondott. A harang átöntése és vasúti szállításának költségeit Jedlicska Péter iparos egymagában viselte és az istenítisztelet után a megszentelést végző esperes lelkész tiszteletére szíves vendégszeretettel ebédet adott.

Színházi műsor. Kedden, dec. 27-én „Rubikon”. Szerdán „A biboros”, újdonság. Csütörtökön „Iglói diákok”. Pénteken zónaelőadás „Varázskeringő”. Szombaton Cabaret. Vasárnap január 1-én délután felhelyárrakkal „Vándorlegény”, este „Szinészvér”.

Kézrekerült jómadarak. Ruzsicska Mihály galgóczi és Langer Mór pozsonyi csavargók heteken át lopási műveletekben utaztak Pozsonytól egész Póstyénig, mindenütt kisebb-nagyobb betöréseket és lopásokat követve el. Póstyénben végre elfogták a csendőrök a jómadarakat, a kiskról rövidesen vagy 30 lopást sikerült kideríteni.

Tibor Ernő képkiallítása. Karácsony másodnapján déli 11 órakor nyitja meg vármegyei főispánja Tibor Ernő képkiallítását. Erdéklődéssel nézünk ez elé a kiállítás elé, hiszen Tibor Ernőnek nagy sikerei voltak utóbbi időben különösen a fővárosban. A lapok egyhangúlag elismerik kifejezési erejét, színei tisztaságát, témái rokonszenves, meleg voltát — nincs lap, amely ki ne emelje nagy, vásári képét és értesülésünk szerint az állam a képművészeti múzeum számára akarta a képet megszerezni, de egy biharvármegyei nagybirtokos megelőzte. Már az is ritka művészi becsületességre vall, hogy az eladott képek jó részét is magával hozta bemutatás céljából s így lesz alkalmunk a főt említett képről is saját vélelmet alkotni.

Az Alkotmány Tibor Ernő képeiről így ír: „Tibor Ernőről a kiállítása nyomán az az impresszió, hogy azok közül a kevesek közül való, akik tudják, hogy a szorgalom és a tanulás majdnem ugyanolyan tényező a művész egyenlőségének kialakulására nézve mint a tehetség. Lehet, hogy tévedünk, lehet, hogy vannak, akik tényleg kez emberként jöttek a világra s lehet, hogy Tibor Ernő is ilyen, de a magunk részéről nagyon csodál-

koznánk, ha nem volna helyes az ítéletünk. Mi a magunk részéről nem nagyon bizunk az originalitásokban s nem igen hisszük, hogy a piktor csak születik. Mindenesetre a fődolog a tehetség, de ez egymagában nagyon ritkán elég. Azért hangsúlyozzuk ezt itt, mert az utóbbi időben nagyon megsza- porodott a piktorok közt a csodagyermek száma és ez a nagyszámú csodagyermek csak rontja a modern piktura hitelét. És azért emlékezünk meg erről, akkor, mikor Tibor Ernő képeiről beszélünk, mert Tibor Ernőre mindez nem vonatkozik. S úgy gondoljuk, ebben rejlik Tibor Ernő sikerének titka.

Botrány a piacon. Laticska Pálné nyitrai asszony egy gazdátlan narancsot talált a járdán a baromfi-piacon f. hó 19-én délelőtt. Kohn Ignác négyeszerre csak rátámadt az asszonyra, és „tolvaj dámanak”, meg mindenfelének elnevezte, mert állítása szerint a narancs az övé volt. Természetesen nagy csoportosulás támadt a két nő körül, kik csak rendőri beavatkozásra hagytak fel később a perlekedéssel. Laticska Pálné becsületsértés miatt perrel elt Kohnné ellen.

Kitüntetett tehenésgazda. Ő Fellege a király Pirsér István tornóci tehenésgazdát negyven éves hű szolgálataért díszremléssel tüntette ki. A földművelésügyi miniszter felhívta Nyitra vármegye főispánját, hogy az érdemes munkásembernek megfelelő ünnepélyek között adják át a királyi kitüntetését.

Elhalasztott tárgysorsjáték. A nagy- tapolcsányi kath. legényegylet a tervbe vett tárgysorsjáték húzását, közbejött akadályok miatt 1911. évi április hó 19-ik napjára halasztotta. Itt megemlítjük, hogy özv. Fülöp Alajosné úrnő 50 db. sorsjegyet vett s illetőleg 40 koronát ajándékozott az egyletnek, a mit a gyűjtőbizottság halás köszönettel nyugtázza.

Tüzeset. Vasárnap reggel virradóra ismeretlen okból kigyulladt Palkó Ernő temető-utcai házának tetőzete s dacára a gyors segélynek, teljesen leégett. A padlason több szegény sorsú lakónak a fehérműje pusztult el.

Falopás. Sedivi László nyitrai református lelkész panaszt emelt Groszmann Edené cseledejé ellen, hogy lopják az eklézsia fáját. A kár 2 korona. Miután a lányok kiskoruk, ellenük indítványt nem tett, csak a kár megterítését kívánta.

Aki nem talált haza. Drahos József váraljai lakos f. hó 17-én annyira leitta magát, hogy nem birt hazatalálni. A város utcáin csavargott és nagy szitkozódások közepette kereste lakását. Minthogy a bejelentőhivatal éjjel zárva van, a rendőrök a kaptos embert a zárkába helyezték éjszakai nyugalomra.

Az eltűnt bunda. Daniel József nyitrai bérkocsitulajdonos egyik kocsisát, Haló Andrást f. hó 17-én meglopták. Báránybeléssel teli kabátját az udvaron a kocsin hagyta, s míg a lovakat ellátta az istállóban takarmánnyal, a bunda eltűnt a kocsiról. A rendőrség nyomozást indított a tettes kezekeztetéséig, de munkája mai napig meddő maradt; a bunda nem került meg.

Közrend elleni kihágás. A 6 számú rendőrtizedes f. hó 21-én panaszt emelt a főkapitány Weisz Hermann rakóci uti lakos ellen, mert háza udvarát nem tartja rendben. A szemét, trágya garmadákban hever a konyhák, lakoszobák előtt és a panaszolt nem gondoskodik annak eltakarításáról. A rendőrkapitány az eljárást Weisz ellen megindította.

Harapós kutya. Hugyecz Imre nyitrai lakos kutyája f. hó 21-én megmarta Laczuska József városi rendőrt, jobb lábán mely sebet ejtve. A kutyát a hatóság megfigyelés céljából a gypmesteri telepre rendelte kiszállíttatni.

Ha az állatorvos nincs otthon. Kracsun Lajos kislapasi birtokosok f. hó 20-án este megbetegedett az egyik lova, miért is kocsisát, Leszkovszky Jánost másnap korán reggel állatorvosért küldte Nyitrára. A kocsis befogott egy könnyű brie-kába és a városba hajtatott. Bekopogtatott Somogyi Mátyás járási állatorvosnál, de az nem volt otthon. A kocsis tehát várakozott, míg Somogyi hajajón. Fogatát a Tomborfele gyógyszeriar előtt hagyta, míg ő maga a kaptalan-utcai Lusztig-féle kocsmába tért be egy kis gyomorerosztóré. Ezen ténykedését többször is megismételte, míg végre alaposan becsipett. Mikor már nem izlett neki az ital, beült a kocsiba. Időközben azonban a jámbor atyafit elnyomta az alom. És talán estig is aludt volna, ha egy rendőrnem lett volna figyelmes horkolására. A közbiztonság éber őre bevitte a kocsist a város házára, a fogatot pedig a Szarvas-szálló portására bizta.

Az állatorvost ez idő alatt másfelé szolgáltotta hivatalos kötelessége, így Leszkovszky egyedül volt kénytelen hazatérni este. Hogy miképp fogadta őt gazdája, arról hallgat a krónika.

Vásári tolvajok. Mezey Jakab 21 éves nyitrai és Danis Sándor 19 éves assakúrti legények a f. hó 19-iki nyitrai vásáron olesón akartak jutni csizmához. Ellátogattak Hornyák János érsekújvári csizmadia-mester sátra alá és egy remek csizmára kezdtek alkudozni. Mig azonban a derek iparos más vevőkkel foglalkozott, a csizmával odább álltak. Csakhogy elszámították magukat, mert Hornyák észrevette a lopást. Utánuk futott és a csizmát elvette tőlük. A legények a rosszul sikerült vásár feletti elkeseredésükben alaposan leitták magukat és kevés hűja volt, hogy a városházán nem marasztalta őket a rendőrség.

A szórakozott vásárosok. A hétfői nyitrai vásár alkalmával két árúval telt batyut hagytak el a vásárosok Navrat Béni rakóci-uti kocsmájában. Navrat a dologról jelentést tett a városházán. A rendőrök késő estig keresték a szórakozott falusiakat, de nem akadtak nyomukba. Most a csendőrség a környéken faluszerzte keresi a batyuk tulajdonosait.

Gyilkosság. Véres gyilkosság történt vasárnap délután két óra tájban a nagysurányi Grünwald szálló ivójában. Kotra N. pályáőr forgópisztolyából öt lövést tett egyik kollégájára, Hunyik Károly pályáőrré. A lövések közül három talált. A sérült életveszélyes sebeivel az érsekújvári kórházba szállították. A merénylet önként jelentkezett a hatóságnál. Kotra állítólag bosszúból fogott fegyvert a pályáőrré. Egy házat építettek közösen, melyhez az anyagot Hunyik szerezte be. Hunyik mintegy 60 korona erejéig akarta megkárosítani társát, ki e feletti felháborodásában Érsekújvárot revolvért vásárolt és elhatározta magában, hogy leszámol Hunyikkal. Végzetes tettét vasárnap végre is hajtotta. Már kora reggeltől várakozott az ivóban áldozatára, de az csak ebéd után vetődött a helyszínére. A gyilkost a csendőrök még az nap vasra verve bevitték az érsekújvári járásbíróhoz börtönébe.

Előállítás. A rendőrök f. hó 19-én délelőtt előállították a városházára Saláth Karolin és Kramer Teréz cseledeleányokat, mert foglalkozás nélkül a városban csavargtak és botrányosan viselkedtek az utcán. A rendőrkapitány a lányokat a kiszabott fogság leülése után illetőségi helyükre fogja eltoloncoltatni.

A kóterbe került. Sulek Gáspár 22 éves felsőelefánti születésű nyitrai cipészegéd f. hó 18-án mélyebben nézhetett a pohár fenekére, mert kocsmából hazamenet duhajkodni kezdett az utcán, sőt egy hazon az ablaktáblákat is betörté. A rendőrség a duhajkodót behozta a városházára. Reggelig a kóterben nyert elhelyezést.

Takarók a járdán. Czingér Károly nyitrai kőműves f. hó 19-én reggel két darab takarót talált a Deák Ferenc-téren. Tulajdonosuk kellő igazolás mellett átveheti a tárgyakat a rendőrségen.

A feledékeny kocsmáros. Glück Ármán parutcai lakos f. hó 19-én este a nélkül tért pihenőre, hogy elzárta volna üzletét. Egy arra cirkáló rendőrnek feltűnt a dolog. Azon hiszemben, hogy betörők járnak a kocsmában, óvatosan körüjárta a kocsmára környékét, aztán csendben benyitott a helyiségbe. Midőn meggyőződött feltevése alaptalanságáról, felzarta álmából a kocsmarost. Glück uram igen megrémült a rendőr látásra, de a hatósági közeg megnyugtatta, hogy nincs mitől tartania, csak arra figyelmeztette, hogy a jövőben óvatosabb legyen és ne hagyja nyitva üzletét, mert az idő alatt, míg aludt, háromszor is kirabolhattak volna. Glück, ki nyomban eleget tett a rendőri felszólításnak, nem győzött eléggé hálalkodni a közbiztonság e derek őrenek.

Felruházási ünnepély. A pöstyéni Rákóczi Asztaltársaság fűrdő alkalmazottak és kath. iskola dec. hó 23-án d. u. 5 órakor az olvasókörben szegény gyermekek javára felruházási ünnepélyt rendezett. Színré került előkép énekekkel és Az árva 3 felvonásban.

Hajtsza a kóbor kutyák ellen. A kóbor kutyák az utóbbi időben annyira elszaporodtak Nyitrán, hogy a rendőrhatalos jónak látta figyelmeztetni a gypmestert az ebek összefogdosására. F. hó 19-én nem kevesebb, mint hét kóbor kutya került hurokra. Az eb k a gypmesteri telepre szállíttattak ki. Ha gazdáik nem jelentkeznek egy het leforgása alatt lebunkóztatnak.

Aki gorombáskodik a rendőrrel.

A 10-ik számú rendőr panaszt emelt f. hó 20-án W. A. hid utcai kocsmáros ellen, mert „hordárnak” nevezte őt azért, hogy megakadályozta őt gabonavásárlásban. A rendőrkapitány, mint értesülünk, vizsgálatot rendelt el az ügyben és megígérte a rendőrnek, hogy elégtételt szerez neki az inzultusért, ha bebizonyul, hogy nem élt vissza törvényadta hatalmával.

Verekedő cigányzenészek.

F. hó 19-én reggel három óra tájban verekedés volt a „Hungária”-szálló előtt. Oláh Miklós bandájának tagjai összekülömböztek a kereset felosztása miatt. Farkas Lajos cimbalmos megtámadta a primást és több csapást mért esernyőjével a fejére. Oláh védekezni igyekezett a támadás ellen, de a banda többi tagjai is a cimbalmos pártjára álltak. A zavargókat a rendőrőrszolgálat zavarta széjjel. A primás fejére és arcán szenvedett kisebb-nagyobb sérüléseket. Az ügynek folytatása lesz a hatóság előtt, mert Oláh testi sértés címén panaszt emelt a cimbalmos ellen.

A t. közönség figyelmét felhívjuk a

lapunk mai számában közölt **Krausz Vilmos és Társa** cég hirdetésére.

„BUZIÁSI PHÖNIX”

az egyedüli bakteriummentes természetes ásványvíz s ezért nemcsak hazánkban, de az egész művelt világ orvosai által mint legkitünőbb természetes, az egészség előnyére való üdítő és gyógyvízként ajánlatik. „Buziási Phönix” a hazai ásványvizek legelterjedtebbje és az egész világon legelőnyösebben ismert.

Színházi cukorkák

a legfinomabb minőségben s legolcsóbban Poór-cukrászdában szereshetők be!

Színház.

Aranynapja volt a deákságnak vasárnap, a mikor a színházban minden kétséget kizárólag az ő álláspontjuk diadalmasodott, hogy t. i. a tanulási egy egészen fölösleges szekatúra, amit csak bogaras tanárok találtak ki. Nem is lehet ez másképp, mert hisz az életben csak az boldogulhat igazán, aki soha sem tanult az iskolában s idejét a legkülönbözőbb csínyeken kívül legfeljebb a tanárok bosszantására használta fel. Legalább így találja fel ezt az igazságot Farkas Imre az „Iglói diákok” című operettjében. Természetesen hatásos és nagyon halás színi beállításokat lehet abból kipréselni, ha a kötelelességtudás pedantériává és streberséggé, a könnyelműség pedig virtussá és romanticizmussá oldódik fel. Dehát hisz operett-ről van szó és így semmi helye itt annak, hogy lélektani szemüvegen keresztül nézzük a tartalmat és szerkezetet. Farkas Imre különben nem is ambicionálja ezt magának.

Farkas Imre napjainknak minden esetre egyik legolvasottabb poétája. Fehér leányszobák varázsát hordja magában költészete sok-sok limonádéval, aminthogy ez össze is tartozik. Az „ön-tudatos” fiatal titánok, a „holnap” nagysörényű irógárdája azonban ép ezért nagyon lenézi Farkas Imre poézisét. Tagadhatlan, hogy Farkas kissé megkésve érkezett. 20 év előtt egészen másként hatott volna. Hát persze, ez alatt a 20 esztendő alatt egészen másképp tanultak meg költőink irni, új dalok folynak már a „fekete zongorá”-ból. Annyi azonban bizonyos, hogy aki a selymes, lágy, könnyű lírát szereti, az Farkas Imrét nagyon tudja élvezni. Ha egyéb érteke nem is volna verseinek, azt feltétlenül meg kellene becsülnünk benne, hogy amit ír, azt más is megérti. Hány ifjú pegazus tréner mondhatja el ezt magáról?

Farkas Imre muzsikás is. Verseihez a melódiákat is maga csinálja. Da'ainak majd mindegyike csinos kis zenei csecsebecse és inkább a nédalhoz áll közelebb, mint a műdalhoz, akár csak a költészete. Formai tőkély és változatosság nincs nagyon benne. A zenéjében sem. Operettjét is valószínűleg úgy csinálta, hogy sok nótája gyült már össze, gondolt hozzájuk egy mesécskét, összeházasította dalaival és az újszülöttnek operett nevet adott. Pedig az „Iglói diákok” a zenei forma szempontjából inkább betetes darab mint operett. Szerkezetileg nincs benne semmi összefoglaló kapocs. Egymástól, sőt sokszor a cselekménytől is teljesen független nóták láncolata még nem operett.

És mindezek ellenére, őszintén óhajtuk, bárcsak minél több ilyen „rossz” operett kerülne színre nálunk. Ha a meséje együgyűen naiv is, ha zenéje nótákon és ismét nótákon kívül egyebet nem is tartalmaz, szeretjük benne azt a szélesen ömlő lírát, szeretjük benne a nótát és szeretjük benne azt a szentimentalizmust is, amelyből bármennyire titkoljuk — mindannyiunknak kijut, kijutott, vagy ki fog jutni az életben egy

jókora adag. „Hisz az ember nincsen fából...” Az „Iglói diákok”-ban még egy mindig ritkábbá váló jó tulajdonságot is őszintén kell megbecsülnünk, azt ugyanis, hogy jövevelésű lányok is egész bátran megnézhetik. Van benne néhány igazán finoman poetikus jelenet és humor, — deákhumor bőven. Az igaz, hogy egyebet aztán nem szabad kereszünk benne.

Az előadás a sikerültebbek közül való volt. **Fodor, Barics, Stoll, Gulyás** a legjobbat nyújtottak. **Inke** az illuminált polgármester közgyűlési beszédét igazán az életből kopirozta. Évike szerepét **Füredi Ilonka** adta kedves szeretetreméltósággal. A rendező és a zenekar is kifogástalanul működött.

Hétfőn **Albini Felix** nagy operettje „**Trenk báró**” került színre. Meséje bámulatosan ügyetlen. **Trenk báró** **Lydia** grófnőt először akarja, aztán nem akarja, majd meg **Lydia** grófnő **Trenket** juszti is akarja, öt perc múlva pedig a viláért sem akarja... no de ne essünk kétségbe, a végén mégis egymáséi lesznek. Persze, hisz operettben vagyunk. A muzsikája elég nivós. Ha forró, **Lehar**-os melódiák nem is ömlenek benne, élénk ritmikája, és ötletes hang-zerelése feltétlenül figyelmet érdemel. Néhány igen hatásos kar tarkítja a partitúrát, kár, hogy annak a pár szál kóristának az éneke csak gyöngye illuzióját kelti fel a karénekek. Egyébként a betanulás kifogástalan. **Németh karnagy** valószínűleg sok idejét és energiáját ölte ebbe a darabba. Derekas munka volt.

A címszerepben **Barics Gyula** szimpatikus, bár néha disztonáló baritonja keltett kellemes hatást. Méltó partnere volt **Bándi Rózsi**. Igen kedves volt **Füredi Ilonka**, szép alakítást nyújtottak: **Inke Rezső, Székely René** és az utánozhatatlan **Gulyás Menyhért**.

Kedden „**Csitulj szivem**” című kloaka darab került ismételtelen színre. Nem volna belőle már elég ez a két előadás? A sok malacrófógéshez nincs ám a művészetnek semmi köze.

Szerdán az „**Iglói diákok**”-ra került a sor ugyanolyan szereposztásban, mint vasárnap.

Csütörtökön parádés darab ment, **Sardou Viktor**: „**A szókimondó asszony**”-a. Valóban örültünk neki, hogy végre egy jelentős drámaíró is szóhoz juthat. Madame sans gene szerepében **Szabóné Hervai Erzsébet** brillírozott. Elvezették játékát. Előkelő alakítást nyújtottak még: **Fodor Oszkár, Barics Gyula, Stoll Bela** és **Inke Rezső** is.

Sok-sok ilyen nivós színházi estét kívánunk a nyitrai közönségnek. Akkor legalább volna alkalmunk megtanulni, hogy színház és művészet, művészet és kultúra között szoros kapcsolatot van.

Tudositó.

Közgazdaság.

A Nyitrai Gazdasági Egyesület igazgató választmánya

f. hó 21-én ülést tartott. **Mezey Gyula** kir. tanácsos elnök utalt a legutóbbi közgyűlésen tartott megnyitó beszédének azon részére, mely a mezőgazdasági védvámok védelmében az ipari védvámokra és esetleges retorzióra hívja fel a figyelmet. Felhívta az egyesület figyelmét a „Magyar Hírlap”-ban megjelent indóításra, mely a „Neue Freie Presse” egy cikkét közli, melyben az, a mezőgazdasági védvámokat támadja. Rámutatott arra, hogy osztrák részről intézett ezen támadások ellen gondolni kell a retorzióra, indítványára elhatározta az igazgató választmány, hogy mozgalmat indít a többi társalgóknak és figyelmüket felhívja, hogy szükség esetén retorzióval válaszoljunk a mezőgazdasági védvámok ellen intézett támadásra.

Az igazgató választmány az elnök bejelentése folytán **Kodolányi Antal** elhúnyt felett jegyzőkönyvileg fejezte ki részvétét.

Napirenden foglalkozott az állattenyésztés fejlesztésével és elhatározta, hogy az eddig beérkezett javaslatokat és az előadói javaslatot kinyomatja és az igazgató választmánynak újabb tárgyalás előtt megküldi. A mezőgazdasági termények, termékek és cikkek hamisításáról szóló 1895. évi XLVI. t. c. revíziójához véleményt adott a földművelésügyi miniszternek. Tudomásul vette a titkár jelentéseit és egyhangúlag elhatározta, hogy taggyűlésre kiterjedt mozgalmat indít. Végül **Darányi Ignác**ot táviratilag üdvözölte azon alkalomból, hogy a képviselőházban újból hatalmasan megvédte a mezőgazdasági érdekeket.

Telefon.

Cz. E. Hegyesmajthény. 1910. Április 1-től számítva az előfizetést a nov. 12-én küldött összeggel 1911. ápr. 1-ig van előfizetve.

Értesítés! Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, hogy a **Prauda-féle házat (Tóth Vilmos-ntcában) kertészettel együtt**

átvettem s a kertészetet a mai kornak megfelelőleg számos neves udvari és grófi kertészetekben szerzett tapasztalataimmal kultiválom. — Elvállalom a kertek parkirozását, azok gondozását, valamint a virágkertészet terén eszközök, koszorúk és virágkosarak izléses és művészi kiállítását. Báli termék díszítését saját üvegházamban tenyésztett dísznövényeimmel. — Magamat a nagyérdemű közönség b. pártfogásába ajánlva, vagyok mély tisztelettel

Gudman Gyula Nyitra mű- és kereskedelmi kertész.

158 1-4

Tc. Van szerencsénk a n. é. közönséget értesíteni, miszerint **árúházunkat kibővívte** régi üzletünkkel szemben **Botyán-utca 5. számú házban, egy új helyiséget** is létesítünk, melyet legrövidebben divatosan és elegánsan berendezve, mint külön **szőnyegárú- és női confektio-raktárt**

megnyitjuk. xxx **Folyó hó 26-án** kezdődő és csak néhány hétig tartó pazar és remek,

szőnyeg-, függöny- és takarókból álló nagy verseny kiállítást

rendezünk és kérjük a n. é. közönséget azt **vásárlási kényszer** nélkül meglátogatni. Ez alkalommal bátorodunk kijelenteni, hogy cégünk nem folyamodik lármás reklámokhoz, mert sok évtizeden át rendíthetetlen ragaszkodásunk és tisztességes kereskedői tevékenységünkkel a b. közönség megtisztelő bizalmát és jó hírnevét kiérdemelték. xxx Elvünkhoz híven ezentul is, kizárólag a legkitünőbb árú a legnagyobb választékban 20%-kal jutányosabban, mint más cég, árusítani fogjuk. xxx

155 1-2

Kiváló tisztelettel

Krausz Vilmos és Tsa.

**LEGJOBB MINŐSÉGŰ
HAZAI
GYÁRTMÁNYÚ
OKMÁNY, IRÓ ÉS
FOGALMI PAPIROK**

KAPHATÓK MINDEN JOBB
PAPIRKERESKEDÉSSEN

Milleniumi kiállításon díjjal, zsolnai kiállításon és Orsz. Iparegyesület által ezüst éremmel kitüntetve.

JUHARI KÁROLY

festő, mázólo és aranyozó műhelyemet Erzsébet-út II. szám alá helyeztem át.

Midőn ezt a nagyérdemű közönség b. tudomására adom, tiszteletteljesen tudatom, hogy ezen helyváltozás tisztán csak a n. b. megrendelőim napról-napra fokozódó igényeinek kielégítése végett történt.

Miként az elmúlt 14 éven keresztül főtevékenységem volt munkáimat mindig a legnagyobb tökélyre, izlés és jutányosságra emelni, úgy ezúttal azt még nagyobb mértékben tűztem ki feladatommul. Alázattal kérve a n. é. közönséget, hogy engem a templom-, szoba-festő, mázólo, aranyozó és szoba-kárpit munkálatok végzésével továbbra is szerencsétlenül kegyeskednék.

A legszebb karácsonyi ajándék!

Ezen és minden téli idény alkalmával **arckép festő osztályt** rendeztem be, melyben fénykép utáni nagytapasztások, olajfestések és templomi szent képek készíttetnek.

Alázatos és kész szolgálója:
JUHARI KÁROLY
festő.

137. 8-12.

Uzlethelyiség

új épületben, divatos portállal, két szép kirakattal, villany világítással, betonozott pincehelyiséggel és berendezéssel **január 1-től kiadó.**

A berendezés nagyon alkalmas bármilyen üzlethez, de főképp úri és női divatárú üzletnek, rőfös vagy fűszerüzletnek, esetleg az üzlet árúval együtt is átadandó, más vállalkozás, illetve elköltözés miatt. Bővebb felvilágosítás **SEPPER LAJOSNÁL** Nagytapolcsány, Kórház-utca.

156 1-1

VEREBÉLY GÉZA

URI ÉS NŐI DIVATÁRÚHÁZA
NYITRÁN, TÓTH VILMOS-U.

Nagy karácsonyi :: vásár! ::

A nehéz megélhetési viszonyok, általános drágaság idejében csak hasznos és célszerű ajándékokat vásároljunk.

Karácsonyi ajándéktárgyak óriási választékban hölgyek, férfiak, gyermekek részére. :::: Mindennemű tényleges nem végből vágott maradékok bámulatos olcsó árban.

A cég törekvése az összes maradékokat még az év folyamán kiárusítani s ezért a mesés olcsó árak felülmúlják bármely maradék-üzlet versenyt.

143. 6-6

WEIGL ANTAL

PAPI- ÉS POLGÁRI RUMAKÉSZÍTŐ
NYITRÁN, MEGYEHÁZ-UTCA.

Ajánlja dús raktárát angol és hazai gyártású szövetekből és mindennemű

szőrmékből.

Készít úgy egyházi mint világi urak részére őszi és tavaszi

felöltőket,

téli és nyári idényre divatos

öltönyöket,

továbbá: reverendákat, cimadákat, biretumokat, mucetumokat, bundákat

stb. izlésesen, pontosan és a legjutányosabb árakon.

Vidéki rendeléseket pontosan és a lehető leggyorsabban eszközöl.

2. 50-52.

DR. BERÉNYI SÁNDOR

FOGORVOSI ÉS FOGTECHNIKAI
0000000 MŰTERME 0000000
NYITRÁN, VÁROSHÁZ-TÉR 3. SZ.

Fog- és gyökéreltávolítás cocainnal, fájdalom nélkül. Tartós fogtömések ezüst és arannyal, cement és porcellán emailal. A fogzománc színének teljesen megfelelő égetett porcellántömések készítése. Műfogak szájpadlás nélkül. Teljes fogsorok készítése és behelyezése. Aranykoronák és aranyhidak. Törött darabokon javítások helyben eszközölhetnek.

Rendelés naponta d. e. 11-12 óráig és d. u. 2-5-ig.

157 1-5

A leghasznosabb karácsonyi ajándékok

SINGER
VARRÓGÉPEK

Üzleteink által beszerezhetők.

Nyitra, Vármegyeház-u. 15.

Telefon szám: 146.

Karácsonyi és újévi ajándékok

kaphatók **Poór-féle cukrászdában**
Nyitrán, Botyán-utca 4. :: Galgócson, Erzsébet-út 7.
Karácsonyfa díszek legolcsóbb bevásárlási forrása!
Gerbaud bonbonok eredeti csomagolásban!

Saját készítésű **teasütemények** legfinomabb minőségben, úgyszintén „**Jour-keverék**” elnevezéssel dobozokban is kaphatók, ezek árai a következők: negyed kilós doboz 1 korona, fél kilós 2 kor. 10 fillér, egy kilós 3 kor. 60 fillér. Házilag készült befőttek, cukrozott gyümölcsök. Naponta friss készítésű vajás és desszert sütemények, friss Gerbaud. Ugyanott Gerbaud-, Lindt- és Gala Peter-féle csokoládék, desszertek és mindenféle cukor különlegességek nagy választékban s ami a fő, igen olcsón beszerezhetők pontos kiszolgálás mellett. Ünnepi diós, mákos kalácsok, torták mindenkor megrendelhetők és kívánatra házhoz szállíttatnak.

153. 3-52.

Kitüntetve az „ORSZÁGOS IPAREGYESÜLET” nagy ezüst érmével és dicséret oklevelével 1903.

SULGAN ANDRÁS

DIVATCIPÉSZ ÉS BÖRKERESKEDŐ
NYITRÁN, VÁRMEGYEHÁZ-UTCA 7. SZÁM.

A n. é. közönség figyelmét bátor vagyok felhívni az üzletemben kiállított saját készítésű, elsőrendű cipő gyártmányaimra. — Dacára a most mindenütt uralkodó drágaságnak, nagyban végzett bevásárlásaim folytán abban a szerencsés helyzetben vagyok, hogy elsőrendű

férfi divat cipőket 14 koronától 18 koronáig
női divat cipőket 12 koronától 18 koronáig

szállíthatok. — A n. é. közönség szives pártfogását kéri, kiváló tisztelettel

Telefon szám: 144.

184 29-0.

Sulgan Andás,
divat cipész és bőrkereskedő.

A NYITRAMEGYEI SZEMLE KARÁCSONYI MELLÉKLETE

Bethlehem.

A Megváltó születésének helye, jelenleg virágzó keresztény község. Lakosainak száma nyolcezer, ezeknek fele katolikus, másik fele pedig protestáns és görög keleti. Körülbelül 250 mohamedán is lakik a községben.

Bethlehem a Kr. u. negyedik század óta állandóan bővelkedett keresztény intézményekben. Ez idő szerint a szent Ferencrendieknek van ott nagy kolostoruk, zárándokházuk és szép templomuk, melynek Sz. Katalin a védőszentje. Ezen kívül iskolákat, vagy kórházakat tartanak fenn a Klarisszák, a szent Józsefről nevezett és az irgalmas nővérek, meg a francia iskolatestvérek, akik egyre jobban terjednek a Szentföldön.

A Ferencrendi, görög keleti és örmény kolostorok egy várerődhez hasonló négyszöget képeznek. Mind a három épületnek központja a nagy Mária-templom, mely még ma is páratlan fenségben áll Krisztus Urunk születés-barlangja felett. A Nagy Konstantin császár által épített templomok között ez az egyetlen, mely nemcsak alapfalaiban, hanem, a tetőt kivéve, összes alkotórészeiben annyi évszázad viszontagságai között változatlan épiségben maradt fenn. Nincs az egész földkerekségen keresztény templom, mely ilyen, képzeletet fárasztó régiséggel dicsekedhetnék. Úgy látszik, az isteni gondviselés oltalmazó keze védte ezt a nagy érdekű régiséget, úgy hogy mikor a kereszties vitézek a Szentföldet elfoglalták, romokba heverve találták az összes keresztény templomokat, de a bethlehemi bazilika sértetlenül állott a szent helyen.

Az öt hajós templomban helylyelközel még látható a falakon az arany mozaik némi nyoma, a régi dísznek egy-egy foszlánya, s még ebből is sejteni lehet, milyen pompásan ékesek lehettek Nagy Konstantin császár bazilikái, melyeket a szent földön építettett.

A templomból szűk és sötét lépcsőkön jutunk abba az egykoron istállónak használt, de szükség esetén lakóhelyül szolgáló barlangba, melyben Szűz Mária és Szent József az Augusztus császár által elrendelt birodalmi népszámlálás idején szállást venni kénytelenek voltak, s amelyben megszületett a Megváltó.

A márvánnyal burkolt és padlózott, 12 méter hosszú, 3 m. széles és magas barlang, fényárban úszik. Harminckét lámpa ragyogja be a barlang egyetlen oltárát, melyet egy fülkében állítottak fel.

Ebben a fülkében volt a jászol, a világra jött Isten-ember bölcsője. Egy ezüst csillag fénylik az oltárasztal alatt, szétágazó sugarat arany felírás futja körül: »Hic de Virgine Maria Jesus Christus natus est.« Itt született Szűz Máriától Jézus Krisztus.

Egy egész világprogram néhány szóban, egyetemes világtörténelem egy mondatban. Jézus Krisztussal a világra jön az igazság, vele együtt megszületik a szabadság, testvériség és egyenlőség. Többre a civilizációnak és az emberi boldogságnak, amennyire az itt e földön elérhető, nincsen szüksége. Aki a hazugságtól, a szolgaság, gyűlölet és elnyomástól megszabadítja a világot, aki fegyvert ad kezünkbe a sötétségnek ezen rémei ellen, az az emberi nem Megváltója.

Krisztussal a világtörténelem megindul a civilizáció csúcsai felé, melyeket csak hosszú és nagy harcok után ér el, de amelyekről őt földi hatalom le nem taszithatja.

„Voltál is — és nem is!...”

Irta: Simonóvánszky Annus.

Színhely a papa szobája. A chaislonguen a mama hever, a kényelmes karosszékekben pedig a papa füstöl fölséges illatú havannájából. A kis Edith, akit becéző néven egyszerűen „Baba”-nak szólítanak, egy nagy képeskönyvben lapoztat.

Pár pillanatnyi csönd, csak a papiros-lapok suhognak a gyermek ujjai között.

Egyszerre Baba örömeiben sivalkodni kezd, mert a képek között megismeri Bundást, a Sándor bácsi nagy fehér kutyáját, akinek éppen ilyen a szőre, s éppen ilyen okos, nagy szemű van.

És itt kezdődik a tulajdonképeni történet. Baba: Apukám! Anyukám, a Bundás! A Sándor bácsi bundása!

Mama: (örömmel) Látod mekkora örömet szerzett apuka az új képeskönyvvel? Meg a Bundást is elhozta neked!

Apuka: (csöndesen mosolyog. Örül, hogy Baba meg van elégedve karácsonyi ajándékával.)

De Baba egyszerre elkomorodik. Kicsi szája sűrűre hajlik, s akaratos kis fejében már más gondolatok kergetődznek.

-- Nekem nem kell a Bundás képen. kiáltja elkeseredetten, s kis lábaival messzire röpíti az új könyvet, én az élő Bundást akarom! Az élő Bundást!.. és hangja keserves zokogásba csuklik.

A mama ijedten ugrik fel fekvő helyzetéből, s gyermekehez szalad. Az apa egy pillanattal értelmetlenül bámul a síró gyerekekre, majd a feleségére, — s egyszerre megértve a helyzetet, bosszusan húzza össze szemöldökét.

— Buta gyerek! morogja dühösen. Az ember örömet akar neki csinálni, s ahelyett itt van ni! És az asszony még vigasztalja, holott egyéb orvosságot kellene előszedni! Egy kis verés sem ártana ilyenkor! De persze az asszonyok mind ilyenek!

Hanem azért a havanna a hamutartóba kerül, s az apa is oda hajol a gyerek fölé.

— Nos mi a baj? kérdezi.

A gyerek nagy, könnyes szeméit az apjára emelve mondja:

— A Bundást akarom látni. Az élő Bundást! Baba Sándor bácsiékhöz akar meuni Ózsákra! És kezdődik újból a sírás.

— Csend legyen! toppant türelmetlenül a nagy ember. Ne nyafogj örökké!

De erre most már a mama ugrik talpra.

— Maga meg ne kiabáljon kérem a leányomra!

— Ha még azt az örömet sem tudja megszerezni szegénykének, hogy egy kutyát vegyen a házhoz, legalább ne veszekedjék vele!

— De lelke, angyalom, csitítja a férfit, hát hogy tarthassak én, a városban élő, s a második emeleten lakó hivatalnok egy akkora nagy dögöt, mint Sándorék az ő pusztájukon?! Hisz a háziúr rögtön felmondana, s magát meg beteggé tenné az a sok hurcolkodás?!

— Jól van jól, fakad ki keserűen a menyecske, hisz a kibeszéléshez kitűnően ért!

— De Gyémántom, próbálja védeni magát a ferj, hisz ezt maga is belátja, ha nincs úgy felizgatva mint most!

— Én nem vagyok felizgatva. Érti? kiáltja most már komoly haraggal az asszony és fényes szemében könnyek vannak kitorlóban. De nem tudom nézni, hogy maga olyan kíméletlenül és szeretet nélkül bánik Edithkével.

— É... én fiam? Kérdi megdöbbenve a férfit.

— Maga hát! bölint komolyan a nő.

— Hat nem halmozom el cukorral, játékkal bőven azt a kis majmot, vagy kicsodát?

— Azt minden apa megteszi, vonta föl vállát kicsinylőleg a mama.

— Hat még mit csináljak? kérdezte egy kis bűnbánattal az apa és tekintete szelidebben pihen a Baba sűrűtől kipirult arcán. T. i. ebben a percben tényleg hiinni kezdte, hogy ő az oka mindennek, s a gyerekeivel túlságosan mostohán bánik.

— Mit?!.. ismételtette párszor egymás után a mama. I-tenem! miátha azt olyan nehéz lenne kitalálni?! Hat fogasson be és menjünk át Ózsákra, hogy meg legyen legalább az az öröme!

— De most már három óra mult Angyalom. Mig a kocszi megérkezik, fél négy. Mire indulunk, négy.

— Az nem baj, felelte az asszony. Egy órát mégis ott tölthetünk.

És meg lett amit az asszony és a gyerek akart. A kocsi fél négykor már ott állt a Hunyadi-utca sarkán, a Babáék nagy zöld kapuja előtt. Elmult öt perc.

Elmult tíz perc, — még senki sem jelentkezett.

A lovak türelmetlenül kapáltak lábaikkal.

A kocsi már kétszer is fent volt...

— Hát megyünk Fiacskám, vagy nem? kérdezte az indulásra kész férj felesége szobájába nyitva.

— Még várj egy kicsit apukám, suttozta az asszony. A Baba elaludt, s várunk míg felkel.

— No akkor ne is menjünk lelkem! Mert a kis leány egész éjjel fent volt, s most órákig aludhat. — De ha mégis menni szándékozol, akkor úgy is indulhatunk. A kicsi úgy is szokva van a kocsizáshoz, s így utazás közben is alhat.

Az érv hatott. A mama gyöngéden emelte karjára kis leányát, s puha nesztelen léptekkel indult a papa után.

És így történt, hogy a Baba alva került a kocsira, — s ami előre látható volt, — végig az egész úton az igazak álmát aludta...

Sándor bácsiék nagyon megörültek a kedves vendégeknek.

A mamát és papát rögtön maguknak tartották meg, s kivitték őket a kertbe, a mezőre, szóval a gazdaságba, a Babát pedig befektették a néni selymes, puha, csipkés ágyába, hogy hadd aludjék tovább.

Később körbe ültek a veranda nagy terített asztalát, amely csupa jóval volt megrakva, s sorba fogyasztották a tejszínes kávé, kalácsot, vaj, hideg húst, sonkát stb... a Baba még egyre aludt...

— Talán fel kellene már ébreszteni, kockáztatta egyszer megjegyzését a kitűnő étvágyának örvendő apa.

De felesége részéről egy dühös tekintet rögtön elhallgattatta.

— Volna lelke hozzá, hogy megzavarja a kicsike álmát? Pláne amikor az éjszakája úgy is rossz volt?!

— De Kincsem, maga igaztalan velem szemben, amikor ilyeneket beszél. Hát én akartam a kis leány nyugtalan éjszakája után útra kelni, vagy maga?

— A Baba akarta, felelte kissé bizonytalanul az asszonyka, miközben fülig pirult.

— És miért akarta a Baba? kérdezte hirtelen fölülkerekedve a férj. Hogy a Bundást lássa. Nem?... Nos ha még 10 percig aludni talál, nem fogja láthatni, mert haza indulunk!

— Az se nagy baj! vonta föl gömbölyű vállát a fiatal nő. Majd megvigasztalódik. De felébreszteni még se hagyom!

— Amint parancsolja! hajlott meg udvariasan a férj asszonya előtt, de aztán a Babávali bekekötést magára bízom!...

E rövid szóváltás után újra kezdődött a tereferé ruhákról, szép asszonyokról, vadászatról, színházról, szóval mindarról, ami a társaságban élő embert érdekli, mignem hét órakor a kocsi tenyleg előállt, s Babáék az alvó kis leánynyal újra útra keltek.

És itt engedjek meg, hogy eszükbe juttassam arról a bizonyos okos leányról szóló mesét, akinek az ifjú király kívánsága szerint jönnie kellett, nem is, — köszönnie kellett, nem is, — ajándékot is kellett hoznia és nem is. Hogy ő ezt mennyire kifogástalanul intézte el, azt tudják a meséből úgy is. Én csak azt akartam ezzel elérni, hogy Önök is észre vegyék a hasonlóságot e két történet között.

Valami rokonságnak t. i. kellett lenni e két történet között, mert amikor Babáék haza értek, s a mama furfangos tapintattal mindent elmagyarázott kicsike leányának, az a pozsonyi dióspatkók,

a töltött csokoládék és a szaloncukorkák dacára is sírva szaladt a papához.

— Apuskám drágám igaz-e?... zokogta keservesen. Igaz-e, hogy délután ott voltam Sándor bácsiéknál?

Az apa zavarral küzdve simogatta gyermeke szöke fűrtéit.

— Hát ahogy vesszük Kicsikém! Voltál is, — és nem is!...

(A folytatás már nem érdekes! A Baba t. i. a kilátásba helyezett új képeskönyv fejében hajlandó volt szüleinek bekezebbot nyújtani, ami e történet drámai folytatását tökéletesen tönkretette.)

Karácsonyi gondolatok.

Dr. Franciscy Lajosnak a nyitrai katolikus körben f. évi december hó 18-án tartott előadásából.

Krisztus a világ életének központja. A kik szeretnek valamit, azok leginkább őt szeretik; a kik gyűlölnék valamit, azok leginkább őt gyűlölik.

Már az is egyedül álló, páratlan jelenség, hogy Krisztus szeretetet, vagy gyűlöletet vált ki a szívekből. A mág élnek az emberek, addig természetes életsorsuk az, hogy szeretik vagy gyűlölik őket; vagy követik a tanításukat, példájukat, vagy annak ellenmondanak. De haláluk után az emberek, akár államférnök, hadvezérek, tudósok voltak, akár vallásalapítók, megszűnnek ők maguk és megszűnik az életük, tanításuk és rendszerük is a szeretet, vagy a gyűlölet tárgya lenni.

Julius Cézárt meggyilkolták a szenátusban azok, a kik gyűlölték; megsírták, meggyászolták azok, a kik szerették. Sirja felett azután elnémult a gyűlölet és elfogyott a szeretet szava. Tetteinek bírálatát átvette a történelem, mely a nagy hadvezér és imperátor életében talált dicsérni és csodálni, de talált gáncsolni és megvetni valót.

Mohamedet, Buddhát, Zoroastert, a mig éltek, barátok és ellenségek vették körül, hívők és hitetlenek. Szeretetet, vagy gyűlöletet tapasztaltak ők is, de haláluk után személyök, életök és tanításuk sem szeretetet, sem gyűlöletet nem gerjesztett. A kik hittek a tanításukban, azok követték őket, a kik nem hittek, azok hagyták rájuk borulni a közönyös történeti emlékezetnek, vagy a feledésnek fátolyát.

Krisztus világtörténeti alakjánál egészen mást látunk. A sirja üres, de a mi e sir felett él, személye, tanítása, életpéldája nagy harcok, nagy küzdelmek központja. Itt a hit nem csak eszmei tartalom, hanem egész szívvilág, melynek irányítója a szeretet; a hitetlenség pedig nem csak elfordulás, hideg közöny, hanem szintén egész szívvilág, melynek irányítója a gyűlölet.

És a mint haladnak a századok, a szerint változik ennek a két nagy indulatnak a küzdelme Krisztus alakja és az ő intézménye, az egyház körül. Majd a szeretet van felül, majd a gyűlölet. Mégis azokon a pontokon, a hol nem egynehány embernek, nem is egyik vagy másik nemzetnek, népnek, hanem az egész emberi társadalomnak a sorsa forog kockán, a szeretet győz és nem a gyűlölet. Eddig még mindig így volt s nem szabad kételkednünk, hogy így lesz ezután is. Az emberi társadalom a szeretet jegyében halad előre.

Hogy Krisztus a szeretetnek, vagy a gyűlöletnek a tárgya már csaknem két évezred óta, az egyik erősen kidomborodó vonása az ő istenségének. Az ember lelép az élet szinpadáról s beszél róla a szenttelen emlékezet, vagy a hideg tudomány. Beszél rokonszenvesen, ellenszenvesen a felfogás, az ítélőképeség különfelesége szerint, de ez a beszéd a szív lelkületét érintetlenül hagyja. Örökké tartó indulatkeltést, szeretet, vagy gyűlöletet csak Isten és az ő művei idéznek elő az emberi szívben. Az Istent is épp úgy örökösén szeretik, vagy gyűlölik, mint az ő egyszülött Fiát, Krisztust.

De Krisztus nem csak központja, hanem

fordulópontja is a világ életének. Ő egészen új irányba terelte a világ életét.

Krisztus előtt az emberek több istenben hittek és istenítették az embereket, az elemeket: a tüzet, a földet, a föld lényeit, különösen az állatokat; az eget és az égi testeket, a vizet és a vízben élőket. A világot vagy örök anyagnak tartották, vagy pedig valamely hatalmas rossz szellem alkotásának. A lélek halhatatlanságát hitték, vagy tagadták, a másvilági életéről határozatlan, zürzavaros fogalmaik voltak, a földi életet vagy fátumnak tartották, vak sorsnak, vagy büntetésnek, melyet ellenszegülés nélkül ki kell állani, vagy gögös emberek zsarnokságának. Azért vagy megadták magukat az életsorsnak tunya restséggel, vagy harcba szállottak, hogy ember-ember ellen, nép-nép ellen örökös, meg nem szűnő küzdelmet vívjon, melyben a győzők mindig elnyomók, a legyőzöttek mindig elnyomottak voltak.

Ettől az iránytól Krisztus elterelte az emberiséget. Isteni tekintélyével megerősítette mindazt, a mit már az ó-szövetségi kinyilatkoztatás az egy Istenről, a világ teremtéséről, a lélek halhatatlanságáról, a másvilági életéről tanított, olyan világosságot árasztván ezekre a tanokra, a minő megfelelt az idők teljességének, melyben az igazság napja a delelő ponton állott. Világosan körvonaloza az örök életet, megjelölte a földi élet rendeltetését, lerakta az emberi társadalom jólétének, fejlődésének biztos alapjait: az emberi egyenlőség, testvériség és szabadság szent elveiben.

Nincs mód, nincs lehetőség arra, hogy az emberi társadalom az életnek Krisztus által megjelölt irányától eltérve, jobb, boldogítóbb és biztosabb életirányt kövessen. Más alapot senki sem rakhat le, azonkívül, a mely már le van rakva, a ki a Krisztus — mondja az Apostol.

Ámde az emberi ész és még inkább az emberi szív roppant nyugtalan erő. Folyton kutat, keres s a meglévővel meg nem elégedve, valami más után vágyik.

Igy történt az idők folyamán, hogy a Krisztusi életirány helyett az emberek valami más kerestek és keresnek. Jelenleg ez irányban az emberi haladásnak három tényezője tesz kísérleteket: a tudomány, az élet és az erkölcs.

Tudomány.

A tudomány az evolúció, a fejlődés rendkívül népszerű elméletét hozza elő. Minden a mi van, a mi létezik, az evolúció eredménye. Az evolúció szülte a mai társadalmat, a mai tudományt, az ipart, a technika csodás vívmányait. Az evolúció törvényének alá van vetve minden a világon, a vallás, az erkölcs, összes fogalmaink, melyeket Istenről, világról, hitről, család- és társadalomról birunk. Minthogy pedig az evolúció változást tételez fel, azért nincs a világon állandóság, minden változásnak van alávetve, még az Isten sem változatlan, az is tulajdonképpen csak az örök evolúciónak a fogalma.

Nem új ez a tan, megtaláljuk azt már a régi népek, főképp az ós egiptomiak vallásfilozófiájában, de modern annyiban, a mennyiben nagyon sokan hisznek benne és rajta alapszik a legmodernebb, legdivatosabb tudományos irány, a természettudományi életfelfogás.

Az evolúciónak az elve, valóban tudományos elv, nem rögeszme, nem a képzelet szüleménye, hanem igazi életvalóság és éppen ennek köszöni nagy népszerűségét. Az újabb kornak az érdeme, hogy az evolúció elvét sikerült kiterjeszteni olyan létjelenségekre is, melyeket hosszú századokon át kívül állóknak tartottak a fejlődés törvényein. Így például, hogy a földkéreg legfelsőbb rétegében, a hol az úgynevezett humus, termőföld található, állandó fejlődési fokozat van s ez a humus réteg, bár különböző változásokon megy keresztül, de mégis csak növekedik, azt a földtan kétségen kívül megállapította.

Van azonban ennek a fejlődési elméletnek egy sarkalatos nagy hibája és ez az, hogy kivé-

telt nem tűrő módon általánosít. Kiterjeszkedik minden létezőre, de ezen a ponton aztán megbotlik és eselik.

Ész és tapasztalat ellenes az az állítás, hogy a világon minden evolúciónak van alávetve. Ismerünk számtalan elvet és törvényt, amelyek örök életűek. Elvek és törvények ma, elvek és törvények voltak és lesznek is mindig. Hogy minden létezőnek van létoka, minden testnek súlya és fajsúlya, minden mozgásnak mozgatója, minden folyamatnak eredője, hogy a fénynek, a hőnek az ő terjedésükben közvetítő közegre van szükség, ezek olyan metafizikai és fizikai elvek, törvények, amelyeknek az igazsága változhatatlan.

De sőt még az erkölcsi világban is, ahol pedig elég sűrűn fordulnak elő a törvényektől való eltérések, még ott is vannak elvek, amelyeknek szentségét és sérthetetlenségét az emberi nem a legállhatatosabban vallja, fogja is vallani mindig s nagy baj és nagy szerencsétlenség volna, ha bármikor is nem vallaná. Ilyen például a szülői és a gyermeki szeretet törvénye. Hogy ez a szeretet olyan mély, mint a minőt másminő életviszony nem szülhet, ez egy törvény, melytől vannak ugyan eltérések, de azért ez a törvény általános, egyetemes és abban az emberiség óriási mérvben túlnyomó része mindig hitt és fog is hinni.

Ha most már a metafizikai, a fizikai és az erkölcsi világban vannak elvek, törvények, melyeknek az igazsága változhatatlan, melyek az evolúció körén kívül állanak, akkor miért nem volna szabad azt mondanunk, hogy a vallási téren is vannak elvek, törvények, amelyeket az evolúció átalakító ereje nem érinthet?

Ha egyszer dogmái vannak a tapasztalatunk körén kívül eső világnak, ha dogmái vannak a fizikának, az erkölcsi világnak, akkor engedje meg a tudomány, hogy a vallás is felállíthassa és előterjeszthesse az ő dogmáit.

És mi ezt az engedékenységet nem kegyelemként kérjük a tudománytól, mi azt a tudományos igazság nevében kérjük.

Akiknek nem tetszik a keresztény kinyilatkoztatásnak az a tana, hogy a világot az Isten teremtette s azért a teremtés helyébe az evolúciót teszik, azok csak egyetlen egy érvet tudnak felhozni az ő tanításuk mellett, azt t. i. hogy ha minden a világon az evolúció eredménye, akkor a világot is az evolúció kifolyásának kell tartanunk.

Igen ám de éppen ez a feltételezés téves. Mert mint láttuk vannak elvek, törvények, életjelenségek, amelyeket az élet evolúciója érintetlenül hagy. Korántsem fog fenn tehát a szüksége annak, hogy mindent az evolúció törvénye alá sorozzunk. S ha csak egy törvény, egy életjelenség van, amely örök és változhatatlan, akkor már kell lennie egy örök és változhatatlan lénynek is, mely azt a törvényt meghozta, azt a jelenséget életbe hívta és a világ rendjébe beillesztette.

Hiába akaszt tehát tengelyt velünk a tudomány azért, mert mi a vallási téren örök és változhatatlan elveket és törvényeket hirdetünk. Az igaz vallásnak természeténél fogva változhatatlannak kell lennie, mert az igazságnak lényeges tulajdonsága a változhatatlanság.

Kultúra.

Egy másik tényező, mely az emberiséget a krisztusi életiránytól eltéríteni igyekszik, az élet. Ennek modern fegyvere a kultúra.

A XX. század embere a kultúra nagybecsülését hirdeti s ebben egyetértünk vele. A folytonos művelődés és haladás az emberi boldogságnak egyik lényeges alkotó eleme. Aki tudatlanságban, szellemi elmaradottságban él, aki az emberi életviszonyok tökéletesítését, javítását életcéljának nem vallja, az nemcsak az életét nehezíti meg, hanem egyúttal megfosztja magát a legnemesebb és legtisztább örömeiktől.

Voltak korszakok, amikor a kultúrát kevésre

becsülték. Az emberi szenvedélyeknek egy fellobbanó lángja elég volt ahhoz, hogy népek és országok öldöklő háborúba keveredjenek, amely a kultúra munkáját megakasztotta, termékeit, melyeken évszázadok dolgoztak, elpusztította. Ma már ez hála Istennek másképp van. Éppen a kultúra nagybecsülése tartja vissza leginkább az egymásra ma is irigykedő, egymással ma is vetélykedő nemzeteket a háború borzalmaitól s tereli békés irányba a nemzetközi viszonyok intézését.

A kultúrát megillető ezen nagybecsülés mellett azonban határozottan téves az a felfogás, amely a kultúrát egy önmagában álló boldogító erőnek tartja és teljesen elhibázott az a törekvés, mely arra irányul, hogy a kultúra pótolja azokat az összes szellemi és erkölcsi hatásokat, melyeket azelőtt a vallás tanai és a vallásos erkölcs gyakoroltak az emberre.

A kultúra nem önmagában álló erő, hanem sok erőnek az eredménye. A kultúra nem maga az ember, hanem az emberi szellem műve. Fa, amely olyan, mint a mag, amelyből kisarjadzott és mint a talaj, amelybe gyökereit lebocsátja. Virág a kultúra, melynek annyifele a színe, a hányféle a magja; olyan a bája, kelleme, a minők a tápláló nedvei; olyan a gyümölcse, a minők a beléje ojtott ágak ereje, nemessége.

Van sorvasztó, halálhozó kultúra is, amint vannak mérges gyümölcsöt termő fák és virágok. A nagy városok és általában a nagyszabású társadalmi élet fényes, ragyogó kultúrájának légkörében, hány emberi élet megy tönkre csak azért, mert beszívta magába annak a káprázatos kultúrának a levegőjét.

Azért, midőn a kultúrának emberboldogító erejét vizsgáljuk, arra kell néznünk, vajjon tanultabbá és jobbá lesz-e az ember általa. Ami az ismereteinket gyarapítja és az erkölcsünket nemesíti, az kultúr-dolog, kultúr-intézmény és kultúr-erő. Ebben a meghatározásban az és szócskán van a hangsúly. Nem ismerhetjük el kultúrembernek azt, aki a filozófiai rendszereket bírálja, bonyolult gépek szerkezetét megalkotja, bányáknak és alagutaknak az irányát és pályáját kiméri, de ugyanakkor tönkre teszi egy családi kis fészeknek az örömet és boldogságát, ugyanakkor lenézi és megveti embertársát, ugyanakkor ridegen elzárkózik az élet javaival a szükséget szenvedő ember könyörgése és könnyei elől.

Az igazi kultúremberek, akik előbbre viték és boldogították az emberi nemet, mindnyájan a kiváló ész mellett, kiválóan nemes szívet is bírtak. Értelmők fényével vetelkedett erkölcsi életük tisztasága. A Nagy Sándorok, Szolimánok és Napoleonoknak édes-keveset köszön az emberi művelődés, de egy Gutenberg, Franklin Benjamin, Pasteur igazi kultúraagságok, mert munkájuk, életfáradalmaik által olyan alapokat raktak le, melyek az emberi szellem művelődésének, erkölcsi nemesedésének, sőt anyagi jólétének is tényezőivé lettek. A szívet pedig ezek az emberek, a társadalom boldogítására törvő nagy erőt attól az emberszeretettől kölcsönözték, amely egész valójukat betöltötte. Az emberszeretet elvét pedig kitől tanulja az ember, az emberszeretet érzését ki önti az ember szívébe? Ki más mint az Isten, a kereszténység megjelenése óta Krisztus, akinek a tanítása és parancsai nélkül az ember embertársát szeretni nem tudta és ma sem tudja.

Áldásos és boldogító ennélfogva csak az a kultúra lehet, amelynek tenyészcsirái között ott van a krisztusi tanítás is, amelytől a kultúra elhomályosíthatatlan világosságot és pótolhatatlan meleget kap.

Humanizmus.

A harmadik tényező, melylyel a modern ember a keresztény tanítást feleslegessé akarja tenni, az erkölcs. Ennek eszköze a humanizmus, az emberiség.

Embertársainkat becsüljük meg, éljük velük békében, szükségökben támogassuk őket, a jótékonyág gyakorlása elől ne zárkozzunk el,

alakítsunk humánus, emberbaráti célokat szolgáló intézményeket. A jószívűség legyen az iránytűnk a társadalmi viszonyokban.

Olyan jelszavak ezek, melyeknek helyességéhez nem fér kétség. Az élet azonban azt bizonyítja, hogy az ember a humanizmusnak minden hangoztatása mellett is, a legnagyobb és legridegebb ellensége lehet embertársának. Hogy a humanizmus áldás lehessen az emberiségre nézve, művelt, jól megmunkált szívre van szüksége. A humanizmus jelszavai mindig szépen hangzanak, de mindig fogamzanak meg. Olyanok, mint Eol hárfája, gyönyörködtetik a fület, de megtalálják-e az utat az emberi szívekhez, az ezeknek a szíveknek az érzésvilágától függ. Ha jól kialakult érzésvilágunk van, akkor minden bizonnyal nem csak humanusan beszélni, hanem humanusan cselekedni is fogunk. Mig ha érzésvilágunk el van hanyagolva, a humanizmus leggyönyörűbb jelszavai is nyom nélkül siklanak át szívről.

Francois Coppée-nek van egy gyönyörű novellája, melyben egy árva leánykának a történetét mondja el. A gyermek szülei elhaltak, nagy-nénje egy ideig magánál tartotta, azután, mint-hogy maga is nagy nyomorban sinylődött, kitétte az utcára, éppen Karácsony estéjén. A szegény árva egy utcasarkon húzódott meg, egyik lábáról leesett a lyukas cipő, a lányka leguggolt, hogy megvédje félig meztelen lábát a csípős szél ellen. Arra ment egy gazdag hölgy, utánna két szolgálte a karácsonyfára való ékességeket és ajándékokat. Meglátta a gyermeket, megszánta s egy 20 frankos aranyat tett a cipőjébe.

— Valószínűleg csak azért tette ki ezt a gyermeket az anyja, hogy részvétet keltsen iránta s kicsikarjon valamit a jószívű emberektől — gondolta az előkelő hölgy s azzal tovább sietett.

Nem sokára egy fiatal embert vezetett arra az útja. Ő is észrevette a gyermeket s mert ő is jószívű ember volt, megszánta. Megpillantotta azt a 20 frankos aranyat is a leányka cipőjében.

— Ez pompás — gondolta magában — elhelyezhetem a kicsikét a legelső ház házmesterénél, húsz frankért majd csak viseli a gondját egy-két napig, azután majd gondoskodik róla a rendőrség. Ezt ki fogom járni.

Már éppen végre akarta hajtani a szándékát, de abban a pillanatban egy új gondolat villant meg az agyában. Az Avenue du Lyon utcában van egy játékbarlang. Ott ő egy félóra előtt minden pénzét elvesztette az utolsó sous-ig. Hátha ez a húsz frankos arany éppen szerencsepénz!

Körültre tekintett, a néptelen utcában egy árva lelket nem lehetett látni. Lehajolt, kivette a leányka cipőjéből az aranyat és elrohant vele. Egyszeresen az Avenue du Lyon utcabeli játékbarlang felé tartott. Leült a roulette-asztalhoz és örült szerencsével játszott. Még nem volt éjfél s a játékemester kénytelen volt kijelenteni, hogy a játék véget ért, mert a bank fizetése képtelen. Egy millió franknál nagyobb összeg dagasztotta akkor Lucien zsebeit.

Ellökve magát a játékbarlang tolokodó éjjeli alakjait, gyorsan magára vette felöltőjét és egyenesen ahhoz a kitétt gyermekhez sietett. Annak most rögtön meleg hajlékot szerez, azután gondoskodni fog róla, neveltetni fogja úgy, mintha a saját gyermeke volna.

A gyermeket még ott találta, de már nem volt élet benne. Amíg ugyanis Lucien a lopott aranyon egy egész vagyont nyert, addig a kitétt gyermek meghalt, megfagyott.

Igy néz ki az emberi jószívűség, a humanizmus, ha ki van téve az emberi szenvedélyek befolyásának. Meg lehet fagnyi mellette.

A szenvedélyek az emberi érzésvilág pusztító villámai. Felperzselik azok az emberi szívek minden virágát, kiapasztják, kiszáradtják a humanizmusnak minden érzését, roncsosá nyomortják meg az emberi lelket, a mely a szenvedélyek uralma alatt elveszti az életirány ismeretét és az akaraterőnek legértékesebb képességeit.

Ezeket a romboló, pusztító villámokat csak az önmegtartózkodás és az önuralom erejével lehet elhárítani. Az önmegtartózkodásnak és az önuralomnak pedig legkötönyebb és felülmúlhatatlan nevelője a krisztusi tanítás. A mit az ész belátása, a mit szüleink intó szava, a mit szívünk jobb érzése, a mit a társadalom felfogása és ítélete nem képes az emberben megtörni, nem képes megfékezni, azt a rossz hajlamot, azt a lázongó, erőszakos természetet, azt a csapodár vágyat korlátok közé szorítja a krisztusi tanításnak egyetlenegy tétéle.

A legnagyobb világrömlottség közepette Sz. Pál apostol az erkölcsi önuralomnak, a lelki újjászületésnek egy olyan tanát kezdi hirdetni, a melyet a pogány filozofusok és humanisták hirdetni nem tudtak, de nem is mertek volna. „Az éj elmúlt, a nap pedig elközelgetett. Vessük le tehát a sötétség cselekedeteit és öltözzünk a világosság fegyvereibe. Mint nappal tisztességesen járunk, nem tobzódásokban és részegeskedésekben, nem versengésben és irigykedésben, hanem öltözzetek az Úr Jézus Krisztusba és a testet ne ápoljátok a kívánságok szerint“.

Róma népének írja ezt az apostol, annak a népnek, a mely az emberi szenvedélyek által emelt oltároknál áldozott minden képzelhető bűnnek, annak a népnek, a mely ezeket a szavakat gúnykacajjal fogadta volna, ha azt egy pogány filozofus, vagy vallásánító hirdeti neki.

Ámde isteni szózat volt ez s éppen azért tört, zúzott és épített. Letörte a fektelen szenvedélyek kielégíthetetlen csápjait, összezúzta az érzékiségbe merült szívek bálványait és felépítette az erkölcsi megújulásnak és tisztaságnak templomait, először a családi szentélyek kepeben, azután egy eleterős világtársadalom elévülhetetlen intézményeiben.

Ez világtörténelmi tény, a melynek jelenségeit kicsinyben és nagyban az idők folyamán nap-nap után szemlélhetjük. Egyesek, családok és társadalmak, ha meghajtják fejüket Krisztus szelíd igája alatt, erkölcsi önuralomra tesznek szert szenvedélyeik felett, s az élet útján az emberi méltóság dicsőséges jelvényével járnak.

Az erkölcsi önuralom által korlátozott és igazgatott emberi szívben aztán szépen virulnak a humanizmus érzései, mint virágok magas hegyektől körülölelt csendes völgyben, melytől az ormkon vonzzák magukhoz és hártják el a cikázó villámokat.

Hiába erőlködik tehát a modern kor, hogy akár a tudomány, akár az emberi élet és erkölcs erőtenyezőivel a kultúrával és a humanizmussal fölőlegessé tegye Krisztust s a világ életének irányát tőle elterelje.

Ujra mondjuk az Apostollal, hogy más alapot senki sem rakhat le, csak a mely már le van rakva. Krisztus ma, Krisztus tegnap és a századok végeig. Ő a legnagyobb világtörténelmi valóság, mert életet hozott a földre. Életet, melynél igazabbat, jobbat és nemesebbet senki teremteni nem képes. Azért ő a legnagyobb földi valóságnak, az emberi nem életének a királya.

Királyává lett pedig az emberi életnek, tanításának abszolút értékű igazsága és jósága által.

Krisztus születése.

Megjelenése a földön annyira igénytelen, hogy még születésének az évét sem tudjuk biztosan meghatározni. Az evangélium ezt az időpontot úgy jegyezte fel, hogy a feljegyzés a kortársak előtt világos volt, de már a következő nemzedék az évét illetőleg ingadozni kezdett. Minden történelmi ismeret, a mely csak szájbéli hagyomány révén él az emberek tudatában, ha nem is a lényegre nézve, de a körülmények tekintetében idő multával bizonytalanává válik.

A későbbi történelmi kutatás már hiába fáradozott abban, hogy Krisztus születési évét pontosan meghatározza. A lehetetlenséggel határos nehézséget az okozza, hogy a római történelmírók,

a kik úgyszólván az egyedüliek voltak akkor a történelmi művelésében, nem egyeznek meg arra nézve, hogy mikor volt az Augustus császár által elrendelt egyetemes népszámlálás. Ha ennek a népszámlálásnak az évét biztosan megállapíthatnánk, akkor ott volnánk már Krisztus születési événél, mert Sz. Lukács szerint Krisztus az Augustus császár által elrendelt birodalmi összeírás évében született.

De ha nem is vagyunk képesek teljes bizonyossággal meghatározni az Úr születési évét, meghatározhatjuk azt mégis a legnagyobb történelmi valószínűségnek a mértéke szerint.

Sz. Máté evangéliuma szerint, a mikor Krisztus született, akkor Heródes, a zsidók királya még életben volt. Már pedig a zsidó történelmíró, Josephus Flavius szerint, a kit a római írók is forrásul szoktak használni, Heródes Róma építésének 750-ik évében halt meg, a zsidó húsvéti ünnepek előtt, tehát legkésőbbben 750. aprilis első feleiben, mert a zsidó húsvéti ünnepek az aprilis új holdtól számítva a 14. és 15-ik napon tartattak.

Krisztus e szerint 750. aprilis első fele után nem született, mert akkor Heródes király már nem volt életben. Szülehetett a 750-ik évnek első hónapjaiban, született 749-ben és a visszafelé menő évek valamelyikében.

Ha most már meggondoljuk, hogy Krisztus születésekor egyetemes világbeke uralkodott a római birodalomban, mert hiszen háborús időben általános népösszeírást elrendelni és végrehajtani lehetetlen lett volna; ha továbbá fontolóra vesszük azt, hogy az összes római írók egyhangú bizonyossága szerint, Róma építésének 749-ik évében az egész birodalomban béke uralkodott és hosszú évtizedek után akkor először zártak be Janu-nak, a hadak istenének a Kapitolumon épült templomát, melynek kapui háborús időben mindig nyitva voltak, teljesen indokolt történelmi valószínűséggel állíthatjuk, hogy Údvöztök Róma építésének 749-ik évében született.

Támogatja ezt a valószínűséget, Sz. Lukács evangéliumának az a megjegyzése, hogy Krisztus az ő nyilvános fellépésének idején, a mely Tiberius császár uralkodásának 15-ik esztendőjére esik, körülbelül 30 esztendő volt. Tegyük fel tehát, hogy megkezdte 31. életévét.

Tiberius császár 765-ben kezdett uralkodni, mint mostoha atyjának Augustus császárnak a társuralkodója. E szerint uralkodásának 15-ik éve a 780-ik esztendő. Ebből levonva 31-et, megkapjuk a 749-ik évet.

Ha ebben a történelmi valószínűségben megnyugszunk, a mit — mint láttuk — nyomós okok ajánlanak, akkor azt kell mondanunk, hogy a mi jelen időszámításunk 5 esztendővel hátrább van, 5 esztendővel késik. A mi időszámításunk szerzője ugyanis Dénes római apát, a ki 754-re tette Krisztus születését s ettől az esztendőől kezdi számítani a Krisztus utáni időt. Ez nyilvánvaló tévedés, a melynek a kijavítása azonban legfeljebb csak tudományos feladat lehet, de a közélet szempontjából fontossággal nem bír.

Ime tehát, mily igénytelen Krisztusnak a földön való megjelenése! Még születésének az évét sem tudjuk teljes bizonyossággal megállapítani. És mégis központja és fordulópontja ő a világ életének. Mégis Krisztus az élet királya!

A szellemi trónokat nem a pompa, fény és hatalom alapítja meg és nem az évszámok tartják fenn. A szellemi trónok alappillére az igazság, mennyezete az erény. Krisztus igazsággal és erénnyel országol, trónjának ezt a pillérét, ezt a ragyogó mennyezetet emberi hatalom össze nem törheti, a világ pompája és fénye el nem homályosíthatja.

Trónjának magasságából változatlan erővel és égi fenynyel áradnak az igazság, erény és boldogság igéi: Dicsőség a végtelen fölségű Istennek, bekeség a jóakarató embernek!

Műtét.

A szenvedők pompázó szállójának
Feldult lélekkel járom csarnokát,
Míg kis leányom csengő kacagással
Dalol futkos a folyosókon át.

Engem lenyűgöz a szörnyű valóság,
S nem sejtő az ő pici szíve még
Hogy idehoztuk kétség és remény közt
Jó édesanyját, kettőnk mindenét...

Most van a műtét. Alszik és nem érez
S a rideg terem párnás asztalán
Az orvos véres, irgalmas kezében
Még szépeket is álmodik talán...

Oh de én érzek!... Átérzem helyette
A fájdalmat vergődő lelkemen
Amíg ő alszik, én ébren virrasztok
S poklok kínjának kínját szenvedem...

— Így akarom! Így legyen mindig:
Ők álmodják át életük sorát
Vigan, kacagva, játszva! És helyettük
Minden fájdalmat én szenvedjek át!...

Balla Miklós.

HIRDETÉSEK.

MUSCHONG-BUZIÁSFÜRDŐ
BUZIÁSI PHÖNIX ÁSVÁNY VIZ
BAKTERIUM-MENTES
TERMÉSZETES ÁSVÁNYVIZ
ÜDIT-GYÓGYIT. ÜDIT-GYÓGYIT.
Vese és hólyagbajoknál, a vesemedence idült
hurutjainál, húgykö- és fényképződésnél, a lég-
utak és a kiválasztó szervek hurutos bántalmainál
kötő hatásának bizonyult.
ORVOSILAG AJÁNLVÁ.
FÖLERAKAT **EINZINGER JÓZSEF** CÉG NYITRA
KOSSUTH-TÉR VÁROSHÁZ-TÉR SARKAN.
56. 33-0.

Aubertin & C. Epernay

francia pezsgő borok
kizárólagos főraktára
Nyitravidéke részére:

1/1 palack Fleur d' Epernay K. 7.-
1/2 " " " " " " 4.-
1/1 " Sillery Carte Blanche " 8.-
Nagyobb vételnél árengedmény!

(154 2-5)

Állandó készlet:

„Törley pezsgőkből.“
Flandorfer Ignác, somlói, nesz-
mélyi, badacsonyi, budai sas-
hegyi, Törökaszú stb. boraiból.

Geszler Siegfried budapesti és
J. A. Bacsevsky híres lengyel
likörgyártmányainak raktára.

Széchenyi Sándor
kereskedőnél Nyitrán.

HIRDETÉSEK

a „NYITRAMEGYEI SZEMLE“
számára igen jutányos áron
felvételnek Nyitrán, Huszár
István úr könyv- és papír-
kereskedésében, ugyanitt a
lapra is elő lehet fizetni.